

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103 Telephone: 431-6344
Lietuvos Laisvės Kovos Metai
LIII. Birželis — June 17, 1968 Nr. 69

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DEMO-KOMUNIZMAS

SAVO REŽIMO SUDEMOKRATINIMĄ ČEKOSLOVAKIJA
TURĖJO APMOKĖTI SOVIETŲ KARIUOMENĖS ĮSILEIDIMU

Nors pačioje Sovietų Sąjungoje Kremliaus valdovai nenori leisti jokių esminių permainų, iš kurių galima būtų padaryti išvadą apie režimo

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

sušvelnėjimą, jie toleruoja kai kuriuos pasikeitimus savo satelitų tarpe. Tie pasikeitimai toli gražu ne visada būna jiems žalingi. Atvirkščiai, dažnai jie atneša daug naudos.

Kaip žinia, režimo sušvelninimo keliu neseniai pasuko Čekoslovakijos komunistų partija, tikėdamasi iš jos sudemokratinimo ar liberalizavimo laimėjimų ūkinėje srityje. Kada pasirodys tie vaisiai, kol kas dar neaišku -- kol kas vietoje materialinių gėrybių čekai ir slovakai gali džiaugtis didesne laisve kultūrinėje srityje. Reformom vadovauja slovakas Dubček, kuris yra kompartijos generalinis sekretorius, tačiau pati idėja, atrodo, atėjo iš čeko Smrkovsky, kuris net per vokiečių televizijos programą pareiškė: "Mes galime sau leisti išvystyti tikrą demokratiją".

Smrkovsky faktinai ir pradėjo visus pasikeitimus š.m. pradžioje savo straipsniu profesinių sąjungų organe "Prace". Jo pagrindinė idėja buvo ta, kad valdžia turi išplaukti ne iš partijos, bet pačios liaudies. Visus reikalus, kurie liečia liaudį, ji turi pati per savo išrinktus atstovus ir išspręsti.

Smrkovsky galėjo leisti sau tokią prabangą dėl to, kad jis visą gyvenimą buvo komunistas ir jis, kaip dabar pats aiškino, Pragę išgelbėjo iš amerikiečių rankų, ją atiduodamas sovietams. Mat, karui jau visai baigiantis sukiro ir čekai. Prahoje buvo sudaryta laikina vyriausybė. Tuo metu, tai buvo 1945 m. gegužės 6 d., amerikiečių generolo George S. Patton tankų daliniai jau artinosi prie Pilseno ir generolo patikėtiniai davė suprasti, kad nepaisant Jaltos su-

sitarimo, amerikiečiai bent laikinai galėtų pirmieji užimti Pragę, jei to paprašytų patys čekai.

Smrkovsky, kuris kontroliavo vadinamą laikiną vyriausybę, atsisakė prašyti amerikiečių įžengimo, nes bijojo, kad jų pasirodymas sukurstys pakelti galvą Čekoslovakijos dešiniuosius. Vietoje to jis skubiai kreipėsi į sovietų kariuomenę, kuri netrukus Pragę ir pasiekė.

Nepaisant tų savo "istorinių nuopelnų" Smrkovsky nėra Kremliuje mėgiamas. Kosyginas ir Brežnevas nepraleidžia progos viešai glėbėsčiuotis su Dubčeku, Smrkovskui jie geriausiai atveju tik ranką paduoda. Dėl to Dubčekas ir neleido Smrkovskui užimti prezidento postą, leisdamas jam pasilikti seimo pirmininku -- pozicijoje, kuri nelabai svarbi sovietinėje sistemoje. Tai gerai suprasdamas Smrkovsky, nors ir davė suprasti, kad rusų nėra reikalo mylėti, tačiau kartu pareiškė, kad tai neatpalaiduoja nuo ištikimybės Sovietų Sąjungai.

Tie ištikimybės pareiškimai neatpalaidavo čekus ir slovokus nuo pačio didžiausio nemalonumo -- turėti savo žemėje svetimą kariuomenę. Iki šiol Prahoje ir kitur sovietų karininkų galėjai sutikti kaip ryšinininką Varšuvos karinio pakto rėmuose. Šiuo metu Čekoslovakijos teritorijoje jau gali sutikti sovietų, lenkų ir vengrų pilnus dalinius. Pretekstas jų buvimui yra Varšuvos pakto dalyvių manevrai. Iš tikro tie manevrai turėjo būti praversti tik pačių generalinių štabų. Jie turėjo būti tik aukštųjų karininkų kariniai žaidimai be didesnių karinių dalinių, tačiau sovietų, lenkų ir vengrų karininkai negalėjo "žaisti" vieni, jie atsivedė ir savo kareivius. Atrodo, kad Maskva iš-

III-sios Tautinių Šokių šventės komiteto delegacija aplankė Illinois gubernatorių ir pakvietė dalyvauti šventėje garbės svečiu. Nuotraukoje iš kairės: A. Juškevičius, V. Radžius, V. Kriaučeliūnaitė, komiteto pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas, Mrs. Everett, Mrs. Shapiro, gubernatorius S. Shapiro, M. Rudienė, J. Kriaučeliūnaitė ir J. Jasaitis. V. Juknevičiaus nuotrauka

GARBĖS SVEČIAI TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖJE

Gera, kad kiekviena retesne proga lietuvių visuomenininkai, kultūrininkai ar politikai ieško naujų draugų aukštų amerikiečių tarpe. Lietuviai išeivijoje kultūrinėje srityje yra nuveikę daug ir turi vertingo kapitalo, kuri drąsiai gali rodyti ir kitų tautybių žmonėms. Mūsų menininkai, rašytojai, dainininkai, ansambliai, opera, dainų ir tautinių šokių šventės yra šviesūs reiškiniai kultūrinėje srityje ir

verti dėmesio, o svetimieji neretai stebisi lietuvių išeivijos kūrybingumu. Tik su savomis kultūrinėmis vertybė-

čius ir jiems išsakyti lietuvių pageidavimus.

Chicagos miesto burmistras R. Daley yra įtakingas Amerikos politi-

J. Jasaitis su D. Tamašauskaitė su Chicagos miesto burmistru R. Daley po pokalbio apie Tautinių šokių šventę. V. Noreikos nuotrauka

mis turime vis dažniau ir dažniau išeiti iš savo sios aplinkos ir kuo daugiau jas rodyti amerikiečiams ir kitų tautybių žmonėms. Šie dalykai gražiai reprezentuoja lietuvių, lietuvių tautą ir iškalbingai kalba apie Lietuvos dabartinę padėtį.

Gera daro ir Trečiosios Tautinių Šokių šventės komitetas ieškodamas lietuviams ir Lietuvai bičiulių amerikiečių tarpe.

Komiteto pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas sugeba ir gali sudaryti sąlygas aplankyti vadovaujančius amerikie-

kas ir lietuviams ji turėti savo tarpe pravartu. Tad Tautinių šokių šventės komiteto delegacija jau dviem atvejais aplankė burmistrą, ji pakvietė į šokių šventę garbės svečiu ir išsakė Tautinių šokių šventės reikšmę ir šių metų prasmę bei priminė ir Lietuvos likiminę dalį.

Miesto burmistras R. Daley nuoširdžiai dėkojo delegacijai už dėmesį, pasižadėjo šventėje dalyvauti ir ta proga išleido specialią proklamaciją, kuria liepos 5, 6 ir 7 dienas skelbia Chicagos miesto šventę (Nukelta į 2 psl.)

-- Sustabdyk savo radiją! Jis man kliudo trimituoti!...

Dr. Leonas Kriaučeliūnas informuoja apie tautinių šokių šventę John B. Cheeseman iš City News Bureau, City Hall spaudos kambarėje. V. Noreikos nuotrauka

• PREZIDENTAS JOHNSON, dalyvaujant valst. sekr. Dean Rusk ir sovietų amb. Dobryninui, pasirašė konsulinę sutartį, ta proga pareiškdamas, kad tarp JAV ir Sov. S-gos "dar yra gilių ir pavojingų skirtumų tam tikruose klausimuose". Bet jis kartu pridūrė, kad "pasaulio taika yra per daug svarbi, kad palaikyti skirtumus ir vengti siekimo kelių į taikų bendradarbiavimą ir labiau sukalbamą pasaulį".

Konsulinė sutartis įsigalios 30 dienų po jos pasirašymo.

• JAMES EARL RAY, kaltinamas Dr. M.L. King nužudymu, neužilgo bus atiduotas JAV saugumo organams, atpalaidavus jį nuo kaltinimo už suklasotų pasų įsigijimą ir ginklo nešiojimą Londone. Išvengus anglijos teismo procedūros, kaltinamasis greičiau galės būti perleistas JAV teismo žinion.

• VAK. VOKIETIJOS užs. reikalų ministras ir vicepremjeras Willy Brandt vyksta į Belgradą pasimatymui su Jugoslavijos diktatoriumi Tito. Spaudos atstovams vokiečių socialdemokratų lyderis pareiškė, kad tąja keliu jis nesiekia "varyti kylančią tarp komunistinių valstybių".

Vak. Vokietijos ir Jugoslavijos diplomatiniai santykiai buvo atnaujinti prieš 5 mėnesius.

• ROBERT F. KENNEDY nužudymo byloje liudininkai prisiekusiųjų teisme parodė, kad Sirhan Bishara Sirhan jau iš anksto ruošėsi taikiam šaudymui, praktikuodamas San Gabriel Valley šaudykloje. Puvvalandį prieš tragišką įvykį Sirhan klausęs viešbučio virtuvės tarnautojų, ar galimas daiktas, kad Kennedy eis iš salės pro tą kambarį, kuriame jis ir buvo nužudytas.

R.F. Kennedy buvo pašautas trim kulkomis, kurių viena pataikė į smegenis. Tai turėjo būti specialios paskirties t.v. "minimagnum" kulkos, sprogo taikinyje.

Sirhan atentato metu buvęs su gražios išvaizdos mergina.

• LATVIŲ DIENOS CHICAGOJE gali būti apibūdintos skaičiais: Baisių Metų paroda Sheraton - Chicago viešbučio patalpose aplankė 5,000 žmonių! Tai mums įprasta vadinami genocido paroda, nors ji buvo praplėsta įvairiais kitais daviniais, informuojančiais apie Latviją. Ten buvo ir dailės ir rankdarbių skyriai. Kaip paprastai tokiais atvejais, kai kurie žemėlapiai ir statistiniai brėžiniai sukėlė nepasitenkinimo kitų pavergtų tautų atstovų tarpe. Būdinga, kad paroda uoliai lankė įvairių amerikiečių mokyklų mokinių ekskursijos, kurių vadovai moksleiviams aiškino ir rodė, kas atsitinka su komunistų pavergtą valstybę.

Latvių teatro festivalyje, kurį aplankė virš 1,000 žiūrovų, Toronto latvių teatrų grupė gavo 200 dol. premiją, pasirodžius su mūsų dramaturgo A. Landsbergio veikalui "Penki stulpai turgaus aikštėje".

Latvių Dienų pabaigtuvėse dalyvavo virš 1,200 žmonių.

Plataus atgarsio latviai susilaukė didžiojoje Chicagos spaudoje.

GARBĖS SVEČIAI...

(Atkelta iš 1 psl.)

cagos lietuvių jaunimo dienomis, o visi atvyksta į šventę bus Chicagos miesto garbės svečiais.

Antru atveju Komiteto delegacija aplankė Illinois valstijos gubernatorių S. Shapiro, Komiteto pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas šilto žodžiu gubernatorių pasveikino, taip pat apibūdino Trečiąją tautinių šokių šventę ir kvietė garbės svečiu joje dalyvauti. Jam buvo įteikta dovanėlė, o ponias gėlių puokštė. Gubernatorius dėkojo delegacijai už suteiktą garbę, pažadėjo šventėje dalyvauti, gerėjosi lietuvių organizuotumu ir tokių didingų švenčių ruošimu užsimojimu. Šventėje jis tars ir sveikinimo žodį.

Be to, komitetas aplankė senatorių Dirksoną ir kitus žymius amerikiečius ir supažindino su artėjančiu iškiliuoju kultūriniu įvykiu. Daugelis pasižadėjo šventėje dalyvauti.

Šventėje matysime ir svetimų, Lietuvai draugingų valstybių konsulus.

Apie Trečiąją tautinių šokių šventę rašo ir amerikiečių spauda. Apie ją gražiai atsiliepia amerikiečių laikraščiai, su kurių redaktorais ar bendradarbiais dr. Leonas Kriaučeliūnas jau nuo seniau turi artimus ryšius. Amerikiečių spaudoje informacija rūpinasi St. Balzekas, Jr.

Vienos audiencijos pas miesto burmistrą R. Daley metu, komiteto pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas susipažino John B. Cheeseman iš City News Bureau ir City Hall spaudos kambaryje turėjo su juo platesnį pokalbį apie Trečiąją tautinių šokių šventę. Jis labai domėjosi šiuo įvykiu, prašė daugiau informacijų ir netrukus spaudoje paskelbė apie miesto burmistro lietuviams įteiktą proklamaciją.

Šias gražias komiteto pastangas tenka vertinti ir gerėti, kad šioje šventėje matysime įtakingų amerikiečių, sukuria dažnai tenka lietuviams įvairiais reikalais susitikti.

Ta proga tenka dar sugrįžti ir prie pačios šventės darbų eigos. Birželio 7 d. Balio Pakšto svetainėje įvyko šventei ruošti komiteto narių pokalbis su spaudos ir radijo bei televizijos valandėlių vedėjais. Spaudos koordinatorius Vytautas Radžius nupasakojo šventės ruošimo

Prie kapų paminklo, kuriame šalia 24 tautų yra įrašas "Lietuviai".

GARBINGI KAPAI...

Neustadt - Holstein miestas yra prie Baltijos jūros. Šio miestelio apylinkėje, prie pat Baltijos jūros, yra kapai, pavadinti "Ehrenfriedhof" -- garbingi kapai. Toks pavadinimas kapų mane sudomino ir priminė kapus tokiu pat pavadinimu Rytprūsioose prie Allensteino, kur te-

darbų eigą, apie kurią jau spaudoje ir anksčiau esame rašę ir detalizavo šventės savaitgalio programą.

Komiteto pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas dėkojo spaudai ir jos bendradarbiams už šventės populiarinimą ir pažymėjo, kad ši šventė yra vienu iš iškiliausių kultūrinių įvykių šiais sukaštutiniais metais. Kvietė lietuvių visuomenę šventėje gausiai dalyvauti, išreikšė džiaugsmą tautinių šokių šokėjų entuziazmu, kas įrodo, kad mūsų jaunimas yra gyvas ir eina lietuviškojo gyvenimo keliais. Jonas Jasaitis pažymėjo, kad ši šventė bus didžioji ir lietuviškojo gyvastingumo įrodymo demonstracija.

Vytautas Radžius spaudos žmonėms papasakojo apie leidinio paruošimo eigą, ruošiamą liepos 5 d. Aldonos Eretaitės, viešnios ir iškiliosios aktorės literatūros vakarą-rečitalį ir šventės išvakarėse, liepos 6 d. šaunų banketą, skirtą kultūringam paribūvojimui jaunimui, svečiams ir chicagiečiams. Iki šventės beliko vos keletas dienų. Tad į šią šventę susirinkime iš visų lietuviškųjų kolonijų, susirinkime į vieną didelę lietuvišką šeimą ir tuo parodysim, kad mes ir mūsų jaunimas savo darbą ir jėgas skiriame pavergtai Tėvynei Lietuvai.

J. Janušaitis

ko būti dar prieš II Pas. karą.

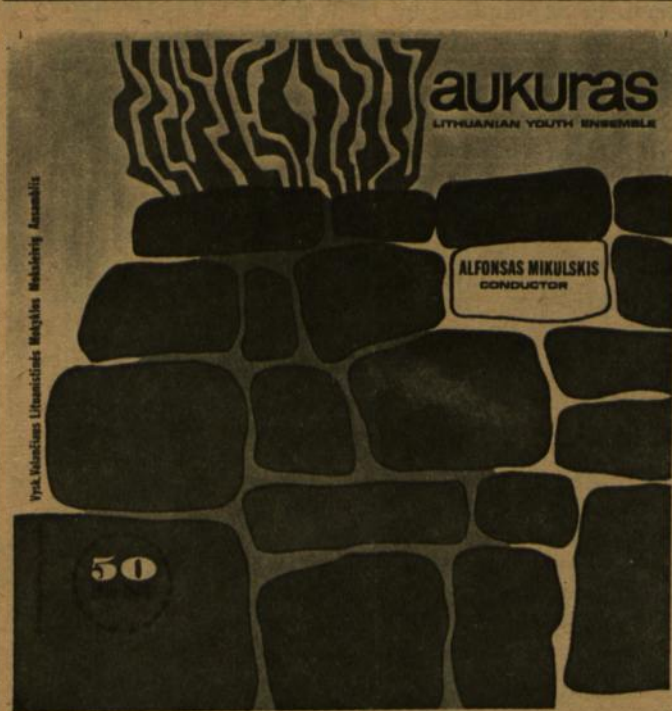
Allensteino kapuose buvo palaidotas feldmaršalas Hindenburgas su žmona, nes jam vadovaujant rytų frontui per I Pas. karą ten buvo sumušta rusų kariuomenė. Tose pačiose vietose, vadovaujant Lietuvos didž. kunigaikščiui Vytautui buvo sumušta ir kryžiuočių kariuomenė. Tai buvo lemiami mūšiai. Ryškiau sakant, Žalgirio kapai prie Allensteino buvo įspūdingi, -- lyg kokias piliis; apjuosti mūro siena, viduryje kiemas, sargybos būstinė. Prie Hindenburgo grabo stovėdavo visuomet du kariai ir degančios didžiulės žvakės. Tačiau per II Pas. karą vokiečiai, traukdamiesi iš Rytų fronto

šiuos kapus susprogdino, o Hindenburgą grabą perkėlė į Pietų Vokietiją -- vienon pilin.

Pasiteiravus apie Neustadto garbingus kapus pas vietos vokiečius ir pas kai kuriuos ten gyvenančius lietuvius, buvo gautas atsakymas, kai tai yra nacių laikų K.Z. kapai, daugumoje iš Stutthofio kankinių, kur buvo nemažai ir lietuvių, kaip kapitonas V. Čekauskas, majoras St. Puodžius, maj. Grigas, dr. Germantas, advokatas Kerpė ir kiti.

Vietinių žmonių pasakojimu Neustadto garbingi kapai atsirado atsitiktinai. Mat, Geštapas traukdamasis nuo raudonosios armijos, stengėsi likviduoti ir K. Z. O kankinius, kuriuos nespėjo vietoje likviduoti, atvežė į Luebecką. Čia surinko 7000 kankinių, sugrūdo į du laivus kaip silkes statinėje, ir išvežė į jūrą susprogdinti, kad neliktų jokių liudininkų ir pėdsakų. Tačiau, plaukiant tiems laivams, 1945 m. gegužės 3 d., užpuolė juos anglų karo lėktuvai, manydami kad tai yra vokiečių karo reikalamis laivai ir abu subombardavo kartu su kankiniais. Mažas skaičius tų kankinių išplaukė į krantą ir išsigelbėjo. 621 lavoną išplavė į krantą, kurie ir palaidoti tuose kapuose, o kiti buvo užmušti ar gyvi nugrimzdė kartu su laivais į jūros dugną.

II Pas. karui pasibaigus buvo atvykus Vokietijon specialiai prancūzų

AUKURO ANSAMBLIO PLOKŠTELĖ

Puiki mūsų jaunimo dovana -- lietuviškos dainos lydinčios kanklių orkestrui! Tai Vysk. Valančiaus mokyklos AUKURO ANSAMBLIO, vadovaujamo muz. A. MIKULSKIO ir kanklių vadovės ONOS MIKULSKIENĖS plokštelė, puikiai įgauta t. v. "compatible stereo" būdu. Plokštelė su skoningu D. PENKAUSKAITĖS paruoštu viršeliu išleido FINE MUSIC RECORDS. KAINA -- 5 DOL.

ISIGYKITE AR UZSISAKYKITE DIRVOJE.

Užsakantieji paštu prašomi prijungti 25 c. pašto išlaidoms.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖ SAJUNGA

PIRMASIS SKYRIUS NEW YORKE

Mielas Bičiuli!

Jums ir daugeliui kitų mūsų tautiečių žinomas visuomenininkas, šiandien Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos I-jo skyriaus New Yorke Garbės Pirmininkas, PRANAS NARVYDAS, prieš 60 metų išvykdamas iš Lietuvos, nesivežė aukso bei pinigų, bet vežė su savim savo gimtąjį kaimą ir jo apylinkes. Tai jis yra aprašęs laikraščiuose, o taip pat nemaža tų aprašymų dalis tebėra jo stalčiuje.

Jo pasakojimai -- tartum nuotraukos Trumpačių kaimo ir apylinkių. Tai vaizdai vieno Lietuvos kampelio, būdingi ir visos Lietuvos kaimo gyvenimu, gerokai atokiau nuo mūsų dienų. Tuose pasakojimuose tačiau yra įdomių duomenų apie mūsų praeities medžiaginę buitinę, gyvenimo supratimą ir, pagaliau, kaip visa tai laiko eigoje pamažu keitėsi. Tai yra naudingi pasakojimai kiekvienam lietuviškąjį raštą skaitančiajam.

Mes ryžomės išsaugoti PRANO NARVYDO raštų bent dalį išleidžiant tai atskira knyga šiais metais, vadinsi, tuo metu, kai visa lietuvių išeivija kreipia daugiau atsidedantį žvilgsnį į savą gimtąjį kraštą -- Lietuvą. Betgi tam ryžtui reikia ir talkos.

Knyga bus pavadinta "Gimtinės Takais". Tai knyga visi raštai jau yra paruošti. Ji bus vidutinio formato ir apie 300 puslapių. Tokios knygos kaštai siekia 1500 dolerių, spausdinant 500 egzempliorių.

Mes kreipiamės į Jus, mielas Bičiuli, prašydami piniginių talkos. Kiekvienas Jūsų, aukojęs nemažiau 5 dolerių, bus laikomas garbės prenumeratoriumi, o jų sąrašas bus atspausdintas pačioj knygoj, kurios vieną egzempliorių Jūs gausite.

Už dėmesį šiam mūsų prašymui tariame Jums ačiū!

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS
PIRMOJO SKYRIAUS VALDYBA NEW YORKE

Dr. A. Budreckis,
Pirmininkas

A. Diržys,
Vicepirmininkas

J. Kiaunė,

D. Penikas,

A. Jurgėla,

Visuom. reik. narys

Kult. reik. narys

Sekretorius

P. S. Prašome siųsti čekius ar Money orderius šiuo adresu:

Mr. Antanas Jurgėla,
1497 Putnam Avenue,
Brooklyn, N. Y. 11227

Pasiinformuoti apie leidinį galima skambinant telef. EM 6-2494.

komisija šio šturpaus įvy. užrašas: "Lietuviai". kio tyrinėti.

Tuose dviejuose laivuose buvo 24 tautybių K. Z. kankiniai. Neustadto garbingi kapai įkurti vokiečių vyriausybės. Viduryje stovi paminklas žuvusiems su įrašais kiekvienos tautybės. Yra

J. Čk.

VOCATIONAL GUIDE

Sisters of Reparation of the Congregation of Mary
JOIN A CHANGING COMMUNITY IN A CHANGING CHURCH

Generous young girls wishing to serve God in His poor & friendless are invited to join the Srs. of Reparation, who conduct a home for Friendless Women: make home visitations; work among Exceptional Children; do catechetical work; nursing & maintain residences for business women & Rest Homes for the Aged. Write: Mother M. Gabriel, St. Zita's Villa, Monsey, N. Y. 19052

SCHOOL GUIDE 1968

SACRED HEART SCHOOL

Resident School for Boys--Grade 4 through 8

BROTHERS OF THE SACRED HEART

ANDOVER, MASSACHUSETTS

(63-77)

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Viesėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĖ — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00. Dirva išeina tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Kuklios pastabėlės

PLB Seimo ruošai vykstant, atsirado jau ir nuomonių skirtumas dėl menininkų darbų reprezentacijos. Vieni aiškina, (Drauge k. br.) kad dailininkų kūrybos pristatymas skaidrėmis sumenkinama originalaus darbo vertę ir toks pasirinkimas tada prilygtų koncerto klausymui iš magnetofono juostos. Rengėjai gi atsikerta, kad meno parodos suruošimas būtų susijęs su didelėmis išlaidomis, pareikalautų daugelio darbo rankų ir pan. Be to, skaidrėse sukoncentruota mūsų menininkų darbų kolekcija liktų LB nuosavybė ir turėtų išliekamą vertę ateičiai.

Nėra ko tikėtis, kad prasidėjęs nuomonių skirtumas tuo ir pasibaigs. PLB Seimas nebūtų seimas, jei atstovai savo prakalbas prisiųstų magnetofono juostose. Abejonių kelia ir dailės parodos rengimo sunkumai. New Yorke susikonscentravę Seimo rengėjai galėtų lengvai susirūti su latvių bendruomenės vadovybe ir pasiteirauti, kokių būdu jie įstengė suruošti rinktinę savo dailininkų parodą ne tik New Yorke, bet kilnojama ir demonstruojama visuose didesniuose centruose, kur tik sukurtinų metų proga vyksta didesnis parengimas. Jau iš anksto galiu pasakyti, kad toks kilnojimas, bet kartu ir reprezentacinės parodos surengimas ne pigiai atsieina. Bet nepakenktų taip pat sužinoti, kaip ir iš kur tam reikalui atsirado lėšų ir kodėl latviai apie tą parodą kalba su pagrįstu pasididžiavimu.

Kalbant apie skaidres, prisimena ir mokrofilmų reikalus. Neteko girdėti, kad mūsų kultūrinuose sluoksniuose apie tai būtų kada užsiminta. Tas reikalas tiesioginiai nesisieja nei su PLB Seimu, nei kitais mūsų didesniais sąjūdžiais, o tik vertas dėmesio reikalas, kada kalbame apie ateities darbus ir uždavinius. Kaip ateičiai galės būti naudingos skaidrės, lygiai taip pat naudingos ir būtinai mikrofilmas tų mūsų kūrėjų darbų, kuriuos stengiamės koncentruoti į archyvus skundžiantis, kad tuose archyvuose nėra vietos.

Nedaug kam teateina į galvą mintis, kad mikrofilmuose sukoncentruotam archyvu užtenka vidutinio dydžio spintelės... Žinoma, ir čia neapsieinama be išlaidų. Ir vėl -- pinigų klausimas.

Peršokant į piniginių reikalų, susiduriame su nuotraukomis, kuriose optimistiškomis šypsenomis ir pasitenkinimu veiduose matome Lietuvos Fondo vadovybę. Parašai po nuotraukomis sako, kad ir šiemet LF skirsiąs kultūriniais ir švietimo reikalams 25.000 dolerių. Tai graži suma, atnešama daug, daug gražesnio pagrindinio kapitalo. Kapitalas 450.000 dol. Abi sumos išpūdingos ir tokiomis liktų, kaip lietuvių dosnumo ir aukos dvasios pavyzdys, jei ne ta nelemta aritmetika: kaip neskaiciuos, išmokami nuosimčiai nesiekia nei 6% (laimei, peršoka 5%) turimo kapitalo.

Jei kapitalas labai saugiai deponuotas banke, nieko čia nepadarysi. Bet jeigu, kaip skelbiama, dalis to kapitalo investuojama į akcijas, gautasis pelnas kelia abejonių investuotojų sugebėjimais orientuotis šio meto akcijų biržoje. Būdinga, kad tokių abejonių teko girdėti ir iš LF vadovybės narių lūpų.

Žinome, kad šiokių tokių sutaupų turį privatūs asmenys, norėdami susipažinti su akcijų biržos veikla ir uždariojo galimybėmis, jungiasi į investorių klubus. Labai atsargiai savo kukliu pradinio kapitalu operuodami, tie investorių klubų nariai uždirba iki 30% investuoto kapitalo. L.F. kapitalo dalies investavimas į akcijas ir pasiektas rezultatas verčia suabejoti šioje srityje parodytu sumanumu.

Mums rašo

PARODA SKAIDRĖMIS

"Akims tiesiog neįtikėtina, kad šį kartą parodą no-

rima pakeisti dailininkų darbų parodymu skaidrėmis" — pasipiktinęs rašo k. br. DRAUGO kultūriniam priede — kartinėje paraštėje.

Be didelės retorikos ir apeliavimo į jausmus, tenka konstatuoti faktus, kodėl PLB III Seimo Komitetas ir jos Parodų sekcija priėjo tokio, o ne kitokio sprendimo.

PLB III seimo komitetas ir Parodų sekcija dėjo visas pastangas suorganizuoti laisvojo pasaulio lietuvių dailininkų dailės parodą,

bet teko susidurti su šiais sunkumais:

- Tokio masto parodai suorganizuoti reikia: mažiausiai metų laiko, tinkamos patalpos eksponuojamiems kūriniams rinkti, pasirūpinti jos saugumu, turėti apmokamą štabą, turėti pakankamai lėšų kūrinių persiuntimui ir apdraudai ir pagaliau reprezentacinės patalpos tiems kūriniams eksponuoti.
- Vien tokiai patalpai reikia \$1500 dienai.
- Tokios parodos biudžetas turėjo siekti artį \$30.000.

"Kaip žinome, pirmajame PLB seime New Yorke, Riverside muziejuje tokia paroda buvo, ir antrajame PLB seime Toronte, geriausioje šio miesto salėje O'Keefe centre".

Taip. Tokios parodos buvo. Tačiau tai buvo to miesto ir apylinkės dailininkų parodos. PLB III seimo komitetas norėjo ir tebenori, ir ruošia viso pasaulio dailininkų parodą. Dėl laiko ir lėšų stokos įprastinės formos parodą teko atmesti. Buvo rasta nauja forma, kuri nėra jokia naujiena, bet lietuviškoje arenoje pirmasis bandymas, turintis aiškų tikslą ir apčiuopiamas pasėkas.

PLB III seimo komiteto tikslas yra:

- Supažinti i n t i seimo dalyvius su lietuvių meno kūryba ir jos, šių dienų, šakotumais.
- Parodon priimti visų kryptų ir šakų atrinktus meno kūrinius.
- Paruošti m e d žiągą, reikalingą parengimui, išsamaus iliustruoto leidinio apie dabartinę lietuvių dailininkų kūrybą.

Apčiuopiama pasėka: neįkainuojamos vertės turtas PLB, nes visos skaidrės su tinkama aparatūra pereina PLB nuosavybėn. PLB tai turėdama, galės tokio masto parodas ruošti bet kur pasaulyje ir ją naudoti įvairiausiems leidiniams. Be to tai portatyvus meno archyvas ir tolimesnei ateičiai.

Net ir toks, visiškai menas nežeminantis sprendimas, PLB kaštuos arti \$2000-\$3000.

Mesti k. br. kaltinimai ir jo paties išdestytoji "išmintis" viso šio komplekso dar neturint, ir jo nemačius, ir iš viso apie tokio pobūdžio reprezentavimą nei negirdėjęs, yra perdrąsus sprendimas iš kalno paneigti ir prilyginti privatus rūšelio ekranelio "movei" ir gramafono muzikai.

Informacijos Sekcija

MIELI CHICAGOS LIETUVIAI

Kas gali priimti nakvynei tautinių šokių šokėjus, maloniai prašome pranešti, paskambinant tel. RE 7-6512 tarp 6-9 val. vakaro.

Parodykime atvykstančiam jaunimui nuosirdumą ir priimkime juos į šeimas.

Lietuvių Fondo Taryba gegužės 26 d. Chicagoje posėdžiavusi paskyrė 25,000 dol. Lietuviškiems reikalams. Sėdi iš kairės: inž. V. Kutkus, dr. K. Ambrozaitis, dr. G. Balukas, dr. A. Razma, J. Kapočius, dr. F. Kaunas ir H. Daras. Stovi: inž. V. Naudžius, dr. P. Kisieličius, dr. E. Lenkauskas, A. Rėklaitis, dr. B. Poškus, S. Rauckinas, dr. V. Šimaitis ir K.A. Girvilas, A. Gulbinsko nuotraukė

25,000 DOLERIŲ KULTŪRINIAMS REIKALAMS

Gegužės 26 d. Chicagoje, Jaunimo Centre įvyko Lietuvos Fondo Tarybos posėdis, kuriame pirmininkavo dr. Gediminas Balukas. Kaip įprasta valdybos nariai painformavo Tarybą apie savo nuveiktus darbus. Pirmiausia buvo sužinota, kad išrinktoji valdyba pareigomis pasiskirstė sekančiai: dr. Antanas Razma -- pirmininkas, Antanas Rėklaitis -- vykdomasis vicepirmininkas, dr. Vladas Šimaitis -- vicepirmininkas, Antanas Motuzas -- sekretorius, inž. Viktoras Naudžius -- išdėininkas. Be to, šiame posėdyje į valdybą darinktas Kleopas Girdvila, kuris eis finansų sekretoriaus pareigas.

Nuo š.m. 16 d. iki gegužės 15 d. į Lietuvos Fondą įstojo 187 nauji nariai. Posėdžio dieną Lietuvos Fonde buvo 1972 nariai.

Nuo sausio 1 d. iki posėdžio į Lietuvos Fondą įnešta 49,157 dol. ir Fondo pagrindinis kapitalas buvo 449,557 dol.

Visų valdybos narių pranešimai buvo išdėstyti, Taryba džiaugiasi turėdama specialistą patarėją investavimo reikalams H. Darą, kuris kiekviename posėdyje kalba tik skaičiais, grafomis ir kreivėmis, kurios nusakė Lietuvos Fondo investuoto kapitalo padėtį. Kaip anksčiau buvo rašyta, maždaug pusė Lietuvos Fondo pagrindinio kapitalo deponuojama bankuose, o kitą pusę -- investuojama į vertybių popierius. Per pastutinius metus deponuotas kapitalas padidėjo maždaug 5.1%, o investuotas -- maždaug 28% ir apie 3% dividendų. Topasėkoje Lietuvos Fondas pramato šiais metais skirti 25,000 dol. lietuviškiems kultūriniais reikalams.

Lietuvių Fondo pelną skirsto pelno skirstymo

VYTAUTAS KUTKUS

komisija, į kurią renkami 6 asmenys -- trys iš Lietuvos Fondo ir trys iš JAV Lietuvių Bendruomenės. Tikima, kad šiais metais Lietuvos Fondo pelnas bus skiriamas didesniems uždaviniais atlikti, reikalaujantiems didesnių pinigų sumų. Kad pelno skirstymo komisija turėtų daugiau laiko šioms planams apsvarstyti, Lietuvos Fondo Taryba jau šiame posėdyje savo atstovais išrinko dr. K. Ambrozaitį, dr. J. Valaitį ir inž. V. Kutkų. Iš JAV Lietuvių Bendruomenės į šią komisiją įeina kun. J. Borevičius, J. Kavaliūnas ir A. Šantaras. Komisija savo pirmininku išsirinko dr. J. Valaitį ir sekretorium -- A. Šantarą. Jie visi drauge turės apsvarstyti ir nutarti, kaip tikslingiausiai paskirstyti šių metų 25,000 dol. pelną.

Vykdomasis vicepirmininkas A. Rėklaitis apgalvestavo, kad išleistas Jubiliejinis medalis neper smarkiausiai platinamas, tačiau tiek jis, tiek ir mecenatas dr. B. Poškus nenusimėnė ir tikisi, kad medalis bus išplatintas ir jau planuoja kitų dviejų medalių seriją išleidimą.

A. Rėklaitis pranešė, jog jau yra paruošti Lietuvos Fondo nariams meniškai nario liudijimai ir ženkleliai.

Valdybos pirmininkas dr. Antanas Razma ne kartą pabrėžė asmeninio kontakto svarbą verbuojant naujus Lietuvos Fondo narius. O tam reikalinga, kad būtų sudaryti dideli rinkėjų kadrai kiekvienoje kolonijoje. Iki šiol šiais metais Lietuvos Fondas auga tik truputį smarkiau negu anks-tyvesniais metais, o Lietuvos Fondo vadovybė tikėjosi ir tikisi, kad Lietuvos Laisvės Kovos Metais Fondo reikalai tu-

rėtų gerokai smarkiau pajudėti. Neužilgo turėsime Lietuvos Fonde 2000 narių ir pusę milijono dolerių, bet kur dar kiti dešimtys tūkstančių lietuvių, kur dar kita pusė milijono dolerių. Tad sukrusime ir apsispręskime, jei galime, dar šiais metais.

NAFTA GARGŽDUOSE

Nuo birželio 1 dienos Lietuva jau galėtų būti įrašyta į žibalo (naftos) šaltinių turinčiųjų kraštų sąrašą. Tą naktį ties Gargždais, Šiubarių kaimo lauke ištryško stipri naftos srovė iš beveik 2,000 metrų gilumos. Apie 45 iki 50 kubinių metrų to skysčio jau teka į parengtus vamzdžius. Lietuvai, tačiau, tuo tarpu nėra perspektyvų tapti savarankišku naftos šaltinių savininkų "klubo" nariu, nes vamzdžiais tas skystis teka ne į Lietuvos, o į maskvinės imperijos katilą, nors, kaip rašo TIESOS (birž. 7) korespondentas, "žygyje už Lietuvos naftą dalyvauja apie penkis šimtus gelmių žvalgų", ir tie žvalgai esą "daugiausia profesoriaus Dalinkevičiaus auklėtiniai". (Prof. J. Dalinkevičius kaip tik šiomis dienomis sulaukė 75 metų amžiaus. Lietuvos nepriklausomybės metais išsimokslinęs ir subrendęs geologas).

Tikima, kad šis pirmasis trykštantis naftos šaltinis po kiek laiko bus tik vienas iš daugelio, nors koks tų apčiuoptų naftos telkinių turis, tuo tarpu dar negalima patikrinti. Šis pirmasis šaltinis užtiktas tik po devynių metų ieškojimo.

Tuo pačiu metu atsivėrė ir kitas šaltinis kažkur Mažosioje Lietuvoje (vadinamojoje Kaliningrado srityje), bet Lietuvoj neminėjo nei tiksliau apibrėžtos vietos, nei šaltinio gausumo. Tik paminėjo, kad ten jis pasiektas dar giliau, kaip ties Gargždais. (ELTA)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

PLANINGAS TAUPYMAS

5 1/4%

Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 3/4%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

"DIALOGAS SU KRAŠTU" (35)

PRIVERSTI, AR PATYS?

1960 m. birželio-rugpjūčio laikotarpyje Dirva buvo išspausdinusi mano keturius straipsnius "bendradarbiavimo su kraštu" klausimais. Tad rašalą pradėjom lieti apie tai beveik prieš aštuonerius metus. Lietuvoje per tokį laiką dešimt metų vaikas, jei ne tinginys, pabaigdavo gimnaziją. Bet mes čia toli gražu nebaigiam, vis po du ar tris metus sėdėdami toje pat klasėje.

Anose "akimirksnių kronikose", aptardamas mūsų pirmųjų kolaborantų ir diversantų kregždes, kurių tolesnius skridimus įvykiai ir ryškino, tarp kitko, plačiau atpasakojau prof. Stasio Žymanto vieną paskaitą Los Angeles Dailių Menų Klube apie kultūrinio bendravimo būdus ir tikslus su pavergta tauta.

Dabar patikrinęs, galėčiau tik pasakyti, kad jė mintims ir savo komentarams ir šįandien vienodai tebepritarčiau.

Ar "nieko iš to nebus"?

Žymantas tada išdėstė mūsų kultūrinės akcijos svarbą ir būdus Lietuvos laisvinimo politikoje ir rezistencijoje. Iškėlė eilę keliais žodžiais nenusakomų uždavinių, būdų ir prielaidų, kaip ir kodėl mums būtina ko glaudžiausiai bendradarbiauti su tauta, padėti jai dvasiškai ir idėjiškai, ypač padėti apsiginti nuo maskoliško kultūrbolševizmo užgožimo visose okupuotos Lietuvos gyvenimo, mokslo ir meno srityse.

Jis nurodė, kad tokiems uždaviniams galėtume ir privalėtume turėti lėšų ir, iš kitos pusės, turime ir galėtume išsiugdyti naujų pajėgų šiai sunkiai, bet vienai iš svarbiausių mūsų dvasinės, kultūrinės, mokslinės rezistencijos "ofensyvai". Tai būtų mūsų aktyvus ir pozityvus bendradarbiavimas su tauta.

Nei girtas, nei peiktas, nei paskaitoje minėtas, netrukus prieš Žymanto paskaitos mintis ir mano komentarus Dirvoje viešu laišku išstojo kaž kodėl supykęs Vincas Trumpa, pabrėždamas, kad "nieko iš to nebus". Esą, kultūrinio gyvenimo negalima taip lengvai suriknuoti, "kaip kareivių kuopą", sovietinio poeto pavadinimas komsomolcu tai jo "pravardžiavimas", ir apleičiam tik giriames, nepatarnaujam tiesai, nieko nepajęsim - esame tik "melo didvyriai".

Nekartosiu kitų Trumpos kritikos punktų, į kuriuos aš tuomet plačiau reagavau, bet sutiksiu, kad per aštuonerius metus tikrai iš mūsų "nieko nebuvo". Jokio kultūrinės rezistencinės akcijos centro nesudarėm, niekam iš didžiųjų "veiksnių" niekada jis nerūpėjo, ir šįandien padėtis tebėra ta pati, gal tik truputį dar blogesnė. Maskolinis imperializmas ir sovietinis kultūrbolševizmas šįandien yra ofensyvoje ne tik Lietuvoje, bet jau ir užsienio lietuvių tarpe.

Kai padėtis blogėja, gresia nauji pavojai, daug kas drumsčiasi toliau ir demoralizuojasi, tai jūs patys atsakykit į klausimą: ar čia kalti tik mūsų priešai, ar ir mes patys?

Ne žingsnio be maskolio

Maskolinis komunizmas yra totalinė sistema. Užgrobes Lietuvą, kaip ir kitus mūsų Baltijos kaimynus, jis yra užsimojęs suvirškinti ją ne tik politškai ir ūkiškai, bet kultūriškai ir dvasiškai, visose srityse. Nuo pirmųjų okupacijos dienų ir vėliau stipryn su kiekvienu dešimtmečiu gilėjo ne tik socialinės ar ūkinės "reformos", bet ir pastangos visuose sektoriuose susovietinti, sukomunistinti ir galiausiai neslepiamai rusinti lietuvišką žmogų, jo dvasią, pasaulėžiūrą, jo tautos istoriją, kultūrą, geografiją, jau nekalbant apie religiją (krikščionybę siekiant pakeisti leninizmu).

Reikėtų stambios studijos plačiau išnagrinėti maskoliško bolševizmo užmojų pakeisti Lietuvą ir jos žmogų, tuo tarpu paliekant seną krašto pavadinimą ir tautos vardą. Savo akimirksninių piešinių plotmėje čia galėčiau paminėti tik keletą svarbesniųjų.

Pavyzdžiui, begėdiškiausią, nieku nesivaržantį užsimojimą pakeisti ir klastoti lietuvių tautos ir Lietuvos valstybės istoriją. Arba prokrustišką spymąsi neva "marksistiniu metodu" aukštyn kojom apversti Lietuvos socialinių santykių raidą, išprievartauti lietuvių literatūros, meno, net kalbotyros bei viso kito "kultūrinio palikimo" esmę ir prasmę, čia ieškant bolševikinio "pažangumo" gemalų dar priešlenininiais laikais, čia tempiant ploną neplyštančią gumą su "didžiojo brolio" etikete aiš-

kinant, kad beveik viskas, ką geriausio lietuviai sukūrė ir išmoko, yra rusų kultūros nuopelnas, maskolio įnašas.

Tuo būdu ir senosios Lietuvos istorija vis daugiau pagal bendrą generalinės linijos ritualą apipiaustoma tiek, jog paverčiama beveik Rusijos istorijos dalelyte. O 20-jo amžiaus nepriklausomos Lietuvos, žinoma, iš viso nebuvo, ir kiekvienas šiuo tuo prasikišęs Kremliaus padlaižis spaudoje ir knygoje Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį rašo tik tarp kabučių...

"Užtikrinta teise"

Išskyrus nebent pačius pirmuosius porevoliucinio chaoso metus, Rusijos komunistai, - politikai, istorikai, literatai, - nebesityčiojo ir nepurvina savo tautos praeities. Jie išmoko gerbti savo rusišką kūrybinį genijų, nežiūrint pasaulėžiūrų skirtumo, ir aš dar nė karto negavau progos skaityti, kur rusų bolševikas caristinės Rusijos nepriklausomybę rašytų tarp kabučių. Kodėl mūsų žlugždos ir kiti panašaus tipo išgamos išdrįso taip spiaudyti į veidą savo tautai, jos sielai ir sau patiems? Ar kad Kremlius taip pareikalavo? Abejočiau...

Ar Kremlius taip pat reikalavo ir įsakė Birželio sukilimo ir 1944-52 m. laikotarpio Lietuvos laisvės kovotojus, partizanus ar kaip juos be vadintume, - būtinai dergti tik banditais, nacionalistiniais banditais, ginkluotomis banditų gaujomis, o taip pat didelę dalį lietuvių tautos, ypač politinius pabėgėlius per 20 metų su viršum pliurkšti esant naciais, fašistais, hitlerininkais?

Net rusų bolševikai pilietinio karo savo priešininkų ir Rusijos politinių pabėgėlių taip įžliai kvailai neva dindavo. Blogiausiu atveju anie jiems buvo Kolčako ar Denikino gaujos, o šiaip "balta-gvardiečiai". Aišku, priešai, bet kiekvienas laimėtojas paprastai moka ir drįsta gerbti savo narsiai kovojantį priešą. O gal čia yra taip, kad kadangi lietuviai komunistai nebuvo mūsų pilietinio karo laimėtojai (be rusų divizijų užnugario jie būtų išnykę), tai paskui bent koliojimais ir niekinimais stengiasi atsigriebti.

Pagaliau, kodėl "nacionalistiniai banditai" negalėjo kovoti ar neturėjo teisės siekti Lietuvos valstybinės nepriklausomybės? Juk pačios SSSR konstitucijos 17-tas straipsnis trumpai ir aiškiai sako: "Kiekvienai federuotai respublikai yra užtikrinta teisė laisvai išstoti iš Sovietų Sąjungos"...

Težydi rusų, ne mūsų alyvos

1944 ar 45 m. Rusijai reikėjo neužgrobti ir pajungti svetimą valstybę ir nerusišką tautą, bet pravesti laisvą, tarptautinės kontrolės prižiūrimą referendumą, ar Lietuva nori būti SSSR respublika, ar nepriklausoma valstybė. Viskas būtų paaiškėję ir išspręsta ramiai, taikiai, teisingai ir teisėtai.

Žmonės, kurie yra sąmoningi ir trokšta savo tautai laisvės bei valstybinės nepriklausomybės, gerbia ir įvertina visas civilizuotas ir net barbariškas pasaulis. Tą ypatybę ir teisę, kaip matom, ant popierio įvertina ir pripažįsta net Stalino konstitucija, kurios Kremlius tebesilaiko. Kodėl tuos žmones Lietuvos kompartijos ideologija ir propaganda vadina banditais, diskriminuoja, šmeižia? Pagaliau, kodėl aš pats, Baltušio ir kitų apšaukiamas fašistu ir hitlerinininku, kaip ir visi tie, kaip galbūt ir ne vienas iš kompartijos, kurie norėtume laisvės ir valstybinės nepriklausomybės Lietuvai, negalime pasinaudoti konstitucijos garantuota teise "laisvai išstoti iš Sovietų Sąjungos"? Kodėl Lietuvos kompartija, jei ji yra Lietuvos ir lietuviška, niekad net neužsimena apie tai? Kodėl Lenkija, ar Bulgarija, ar Mongolija, net Albanija gali būti atskiros valstybės, bet ne Lietuva?

Dėl to turbūt, kad tas SSSR konstitucijos straipsnis yra melas - avies kailis rusiško imperializmo meškai.

Ir kai maskoliai teršia Lietuvos laisvės idėją, neigia nepriklausomybės teisę, biauioja lietuvių sielą, rusina mūsų istorinį likimą, paverčia mus net nebe "jaunesniais broliais", o tikrais Kremliaus imperijos pavainikiais pašlėmėkais, - tai dar suprasčiau: tokia gali būti normali lietuviškai pramokusių NKVD-KGB policininkų ir okupanto komisarų pareiga. Ir tegu jie taip kalba, nes dabar dar jų, anot Liudo Giros, "alyvų žydėjimo dienos".

Ne tik graudu, bet daugiau gėda, kada į tokią muziką įsijungia lietuviai. Net ir sovietinis lietuvis intelektualas, jeigu jis vertas to vardo,

BRONYS RAILA

NAUJOS, IDOMIOS KNYGOS!!!
UŽSISAKYKITE PER DIRVĄ!!!

A. Merkelis — SMETONA — Monografija	\$12.00
V. Šliogeris — A. SMETONA — ŽMOGUS IR VALSTYBININKAS	\$2.00
O. J. C. Norem — TIMELESS LITHUANIA	\$4.00
B. Armonienė — PALIK ASARAS MASKVOJE	\$3.00
L. Mitkiewicz — WSPOMNIENIA KOWIENSKIE	\$7.50
(Buv. Lenkijos karo attachė prisiminimai iš Kauno 1938-39 m.).	
V. Volertas — SĄMOKSLAS — premijuotas romanas	\$3.50
A. Baronas — PAVASARIO LIETUS — romanas	\$2.50
St. Yla — MODERNI MERGAITE	\$4.00
Vytė Nemunėlis — MESKIUKAS RUDNOSIUKAS	\$3.00
J. Juodis — TAUTOS KELIU — paveikslų albumas	\$7.00
Gr. Šimukonienė — SU DAINA — Lietuviškų dainų rinkinys	\$2.00
J. Budrys — KONTRŽVALGYBA LIETUVOJ	\$2.50
Pr. Alšėnas — MARTYNAS JANKUS	\$4.00
R. Skipitis — NEPRIKLAIMOMA LIETUVA	\$7.00
Dagys — SKULPTŪRŲ IR PAVEIKSLŲ REPRODUKCIJOS (angliškų įvadu ir parašais)	\$6.00
A. Vaičiulaitis — GLUOSNIŲ DAINA — PATAVIMAI	\$2.50
J. Mekas — PAVENIAI ŽODŽIAI — POEZIJA	\$4.00
A. SKEMOS RASTAI I tomas	\$6.00
Dambriūnas, Klimas, Schmalstieg — INTRODUCTION TO MODERN LITHUANIAN	\$7.00
P. Tarulis — VILNIAUS RŪBAS — minkštais viršeliais	\$3.00
J. Gliuda — THE SONATA OF ICARUS (Ikaro Sonata — angliškai)	\$5.00
J. Švaistas — DANGUS DEBESYSE kietais viršeliais	\$3.75
minkštais viršeliais	\$2.50
Mykolas Vaitkus — NEPRIKLAIMOMYBĖS SAULĖJ (Prisiminimai — 1918-1940)	\$2.50
LITERATŪROS METRAŠTIS — Trečioji Pradalgė ar Ketvirtoji Pradalgė kietais viršeliais	\$3.75
minkštais viršeliais	\$3.00
J. J. Daužvardis — POPULAR LITHUANIAN RECIPIES	\$2.00

DIRVA,
6907 Superior Avenue,
Cleveland, Ohio 44103

ti diplomatinis ir preky-nius ryšius.

Jau prieš kelis mėnesius buvo žinoma, kad Sovietų atstovu Colombijai bus paskirtas Nikolaj Andrejich Belous. Dėl Belous numatymo paskirti Colombijai atstovu, Pietų Amerikos vyriausybės tarpe, ypač Venezueloje, kilo didelis susirūpinimas. Visa Colombijos spauda per kelis mėnesius labai nepalankiai komentavo jo paskirimą. Tačiau Sovietų Sąjungos vyriausybė užtikrino, kad Belous paskirimas į Colombijos vidaus reikalus neturės mažiausios įtakos ir kad jis atliks tik priderančią diplomatinę ir prekybinę misiją, kuri busianti naudinga abiem kraštams. Nežiūrint įvairių protestų, Belous buvo paskirtas diplomatinio atstovu ir 1968 m. gegužės 24 d. įteikė kredencialus prezidentui Llerai Restrepui.

Kas iš tikrųjų yra Nikolaj Andrejich Belous

1948 m. Čekoslovakijoje komunistai padarė perversmą, kurio metu buvo nužudytas užsienio reikalų ministras Jan Masaryk. Vėliau buvo išaiškinta, kad tame sukilime labai svarbų vaidmenį vaidino Belous.

Nuo 1957 iki 1959 metų Belous buvo paskirtas Argentinos, Sovietų Atstovybės, kaip politinis patarėjas. Belous atvykęs Argentinon, tuoj suėjo į tamprūs ryšius su vietos komunistais, darbininkų sindikatais. To pasėkoje Argentinėje prasidėjo darbininkų ir studentų neramumai. Argentinos vyriausybė išaiškino, kad tai Belous darbas ir pareikalavo per 48 valandas iš Argentinos išvykti. Argentinos policija surado, kad Belous vardu Argentinon buvo atgabenta 3 tonas komunistinės literatūros.

Nuo 1961 iki 1963 metų Belous buvo paskirtas Kubon kaip specialus patarė-

jas prie Fidel Castro ir kaip partizanų mokyklos instruktorius Havanoje, kuri ruošia partizanus Pietų Amerikai.

Tai tokio patyrimo Sovietinis darbuotojas šįandien yra paskirtas Colombijon kaip diplomatas — kaip pilnateisis Rusijos atstovas prie Colombijos vyriausybės.

Keistas sutapimas

Belous atvykus į Bogotą, policija padarė visą eilę sensacingų suėmimų. Buvo suimtas vienas Castro komunistas, pas kurį buvo rasta visa eilė instrukcijų kaip organizuoti partizaninį karą. Taip pat pas jį buvo rasta 50,000 dolerių tam veikimui finansuoti. Kaip išaiškinta, visa tai buvo atsiųsta iš Meksikos per Sovietų atstovybę. Pas kitą suimtąjį taip pat buvo rasta svarbių instrukcijų, nemaža komunistinės literatūros ir nemaža suma pinigų doleriais. Dar buvo padaryta keletą kitų suėmimų, taip pat randant Castro komunistus inkriminuojančios medžiagos.

Colombijoje komunistų partija veikia legaliai ir senate turi atstovų. Taip pat visame krašte veikia komunistinės organizacijos, prokomunistiniai sindikatai ir leidžiamas oficialus komunistų laikraštis.

Be to, Colombijos kariuomenei ir policijai vis dar tenka aktyviai kovoti su komunistiniais partizanais. Nors oficialiai sakoma, kad Colombijoje veikia 300 aktyvių ginkluotų partizanų, tačiau spauda apskaičiuoja, kad krašte jų partizanų esą daug daugiau. Reikia nepamiršti, kad komunistinis tinklas, išsiplėtęs krašte taip pat teikia didelę paramą aktyviems komunistiniams partizanams.

Neužilgo pamatysime, kiek naudos Colombijai atneš tie diplomatiniai ryšiai.

K. Klatauskas

SOVIETŲ AGENTAI PIETŲ AMERIKOJE

Per 20 metų Colombia neturėjo jokių nei diplomati-nių nei prekybinių ryšių su Sovietų Rusija. Prieš 20 metų Colombia nutraukė tuos ryšius štai dėl ko. 1948 metais balandžio 9 d., Bogotoje įvyko kruvinos riaušės nužudžius kairiųjų libe-ralų vadą Jorge Eliecer Gaitan. Tų riaušių metu Bogoto-

toje žuvo per 2000 žmonių ir išsiplėtė visame krašte pareikalaudamos dar 30000 gyvybių. Kadangi į tas riaušes įsimaišė ir Sovietų Atstovybė Bogotoje, tai tuometinis Colombijos preziden-tas dr. Mariano Ospina Perez nutraukė diplomati-nius ryšius su Rusija.

Kaip tik tuo metu Bogoto-

toje vyko 9-ji Pan Ameri-cana konferencija, kurioje dalyvavo ir dabartinis Kubos diktatorius Fidel Cast-ro, kuris, kaip žinomas agi-tatorius, tuose neramumuose pasireiškė.

Kada Fidel Castro Kuboje įvykdė revoliuciją, vidurio ir pietų Amerikos kraštuose vėl prasidėjo neramu-

mai. Kuboje buvo apmokami partizanai, siunčiami ginklai ir nemažos sumos į

Colombiją, Venezuelą, Boliviją ir kt. Iki šiol Colombi-joje veikia per 300 aktyvių partizanų, kurie pakankamai aprūpinti pinigais ir moderniškais ginklais tero-rizuoja kraštą. Nežiūrint to, Colombijos prezidentas Carlos Lleras Restrepo sutiko su Sovietais atnaujin-

KŪRYBA IR MOKSLAS

PUSBROLIŲ SLAVŲ LIETUVIŠKI SKOLINIAI (2)

IŠ KUR SLAVAI PAKILO?

Slavų tautos pradžia, gana charakteringai, lygiai tokia pat paslaptinga kaip ir mūsų, jei imti oficialią istoriją.

Per tūkstantmečius jie pasižymi savo absoliučiu nebuvimu, o 6-7 šimtmetį staiga pasirodo, lyg jie valdo visą Rusiją, Ukrainą bei Balkanus. Kaip tik tuo laiku, tiksliau 630 m. Avarų didžiajam chanui Bajanui mirus, tie paskutinieji valdė minėtą plotą mandagiai dingsta be žinios (išnyko kaip Avarai, tai klasiškas rusų posakis) ir koku tai būdu jų vietoj atsiranda slavų-Bulgarų imperija, išsiplėtusi nuo Uralo, Volgos baseino, per Ukrainą, Pannoniją, Balkanus ligi Benevento provincijos Italijoje imtinai.

Yra buvę įvairiausių bandymų pro-rusų, pro-vokiečių, pro-mongolų, pro-balkanų šalininkų išaiškinti slavų kilmę, ir kiekvienas jų tyrinėtojų neatremiamai įrodė visus kitus suklydus.

Jei atsiminsime mūsų istorijoje įvykusį "neapsižiūrėjimą", kai 13-15 šimt. be jokio perspėjimo mus išgąsdinama milžiniškos Vytautines Lietuvos atsiradimu, suprasime, jog tasai slavų iš pasalų pusės Europos užgrobas yra išdava nuoseklaus užsispyrimo nepastebėti dramblių, Varumonių Rikio Valstybės buvimą.

O juk rašytų dokumentų yra kur kas daugiau, negu mūsų atveju. Turima Bizantijos kronikas, Romos istorikus, vėliau Arabų šaltinius bei senslavių metraščius. Betruksta tik paprastos vedamos minties, kad tas visas žinias suderinti.

Pradėkim nuo neginėtytinių pagrindų. Slavų kunigaikščiams labai būdingas jų pamėgimas savo vardus papuošti slav bei mir priešagomis. Boleslav, Jaroslav, Balamir, Vladimir, Malamir būtų skaitę save sukompromituotais, jei tų slav-šlovės bei mir-pasaulio ir taikos galūnių netektų. Taikos pasauliui nešėjų buvo ir prieš Ho-Ci-Miną. Jų randame ir Attilos generaliniame štabe. Mat, kai Varumonių Rikis, pralaimėjęs Hunams lemiamą mūšį jiems besiveržiant Europon, 375 m. nusižudė, jo valdomų tautų vadai automatiškai tapo Attilos vasa-lais. Bet šiam mirus 453 m. jie skaitė save nuo tos pareigos atleisti, pagal ano laiko papročius, nes jie buvo prisiekę jam asmeniškai. Tų vadų tarpe istorikai pažymi kelis turėjusius jo dvare aukščiausią rangą ir galingiausias armijas: tai Vardarikis, Gepidų-Jotvingių karalius bei trys broliai Valemir, Tautamir ir Vadamir, Ostro-gotų valdovai. Štai tie paskutinieji ir išlenda kaip yla iš maišo; tai neabejotini slavai.

Taip atrandame slavus 400 m. anksčiau už oficialioj bulgarų istorijoje pirmą kart pasirodantį "grynai" slavų kunigaikštį Malamir-Precian (831-852). Daugiau, surišame juos su Ostro-gotais. Atidžiau įsižiūrėjus, pastebime dar vieną įrodymą: Ostro yra irgi raktinė šaknis slavams nustatyti, — tų vietovardžių apstu Čekų-Lenkų teritorijoje ir jie nusitęsia nuo Austrijos

ČESLOVAS GEDGAUDAS

bei Ister, Dunojaus aukštupio ligi Astrachanes ant Volgos, o šiaurėj siekia net Vilniaus su Ostrobramska Dievo Motina už kurią turime būti dėkingi Jogailai.

Bet jei Ostro-gotai, germanų bei indogermanų nusivylimui, kalbėjo sen-slaviškai, jų armijoms Italiją užėmus, turėjo ten palikti savo pėdsakų. Ir tikrai: it. pizza — tai slavų pišča, valgis, mūsų pietūs. (Prabėgom pastebėkim, jog pas mus valgio laikų pavadinimai surišti su saulės padėtim: rytinė, pusryčiai, pietūs, pusvakaris ir vakarienė. Jie tiksliai tvarkomi nustatytų valandų ir nurodo bočius sočiai prisilaikant 5 valgių per dieną dietos vasaros laiku).

It. strale, tai sl. strela, mūsų strėlė.

It. barone, tai sl. barin, mūsų varonis, varingis. Tai labai svarbus Varumonių Rikio valstybės socialinio susiskirstymo parodymas: laisvas Vytis, bajoras, gavęs žemes Gintaro kelio pietinėje daly mūsų akimis "karys", o slavų supratimu "ponas". Vokiečių pretenzijos į baroną, kaip jų žodį, paremtos suvokietintų latvių baronų buvimu pabaltų; tačiau jie užmiršta, jog Livonijos Ordinas užėmė Rygą tik 1201 m. gi Ostro-gotai jau vartojo tą žodį Italijoje 700 metų anksčiau. Beje, lygiagrečiai vokiečių "Herr", — karys irgi įgavo su laiku "pono" titulą.

It. stinco, -kinka iš "skin-ka, pal. lenkų szynka, dar vienas kentum-centum perlas.

It. stoa, sl. stodol, mūsų staldas įrodo raitelių pulkų atneštą naują pastatą žirgams.

It. balcone, sl. balkon, mūsų visai nesudarkyta balkonė, — išsikišusių balkių aplink namą ar svirną (svirnas iš suberti, pal. birkuva) dvigubo aukšto gonkos (gonkos iš ginti) paremtos stačiai protarpiais sustatytais balkiais. Tai gražiausi ir senoviškiausi Vilniaus krašte dar išlikę mūsų statybos paminklai. (Prof. Z. Morelowski, Zarysy syntetycznej sztuki Wilenskiej 61-65 p.).

Čia tik keli Ostro-gotų žodžiai, tiesioginiai juos rišantieji su senslavių, o tuo pačiu ir mūsų žodynu; pasiknaisiojus, be abejo galima būtų jų pririnkti daug daugiau, bet tai jau slavis-tų darbas bei rūpestis.

Mūsų gi studijos tikslas yra tik praplėsti uždangą pietų Europos plotuose ir įžvelgti užkulisin tų įvairių Antų-Vandų, Sarmatų, Skitų, Avarų, Bulgarų ir aibės kitų tautų atsiradimų ir dingimų.

Turbūt arčiausia tiesos bus žymusis rusų tyrinėtojas Rostovcevas, kuomet jis pasipiktinęs numoja ranka į pangermanistų sugalvotą "tautų kilnojimą", t. y. jų betikslį po Europą lakstymo legendą.

Sveiko proto vardan jis nurodo, jog tas mirgantis ginkluotų turistų kaleidoskopas tesudaro tik apgaulingą istorijos fasadą. Užpakaly tų keliautojų būrelių, kuriuos mato ir aprašo scribai, yra žmonija, — 250 milijonų sėslų gyventojų,

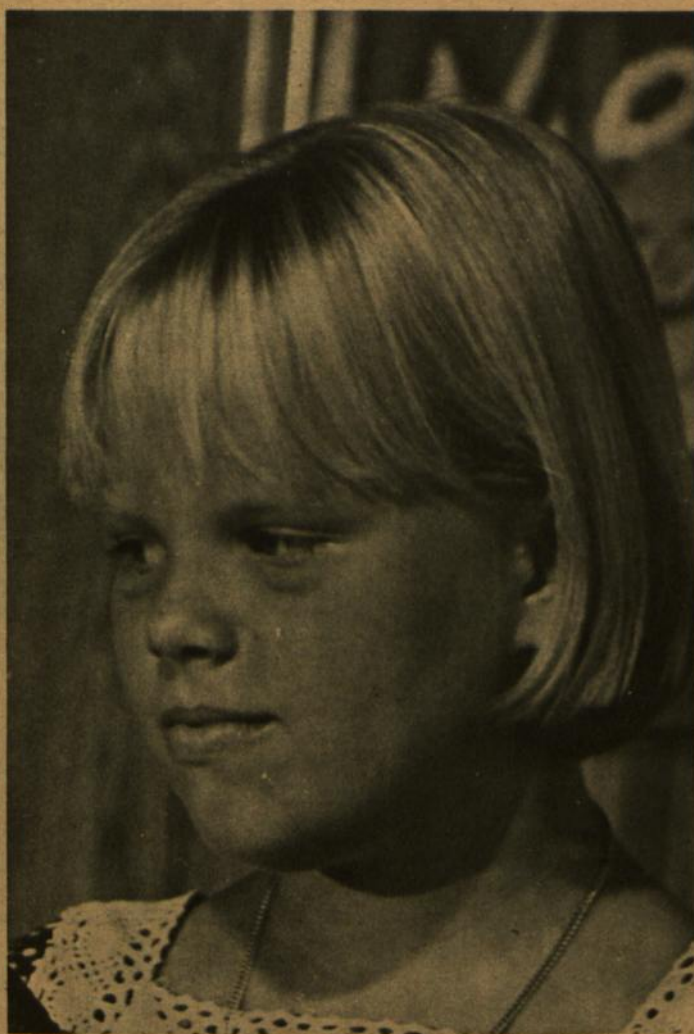
kurie diena iš dienos dirba, triūsia toj pat vietoj niekieno nepaminti ir kurių retas per visą gyvenimą tenukeliavo toliau kaimyno ežės. Šitą teisingą mintį verta mums toliau praplėsti.

Kokia buvo Attilos jėga? Savo žygį, kaip žinome, jisai pradėjo su 100.000 mongolų, taigi 100 vėliavų (draugonių, pulkų). Jam Varumonių Rikio valstybę užėmus, 376 m. Eunapius nurodo jo vasalo Vardarikio Vyčių-Gudų armiją siekus 200 vėliavų. Prokopas tuo pat laiku nustato trijų Ostro-gotų vadų kariuomenę irgi apie 200 vėliavų, Gerdonis gi 451 m. praneša Attilos jungtinės jėgos sudarius 500 vėl. Romos historia miscella paduoda net 700, kas irgi gana priimtina, jei pridėsime visus mažesnius vasalus.

Keturių nepriklausomų šaltinių sutapimas gana tikslus; mat apsirikti nebuvo kaip, skaičiuojant patogiai vėliavomis. Deja, dalies modernių istorikų tą skaičiavimo sistemą nesu-pranta, ir pav. Durbės ar šiaulių mūšio dalyvių skaičius jų sumažintas lygiai 1.000 kartų. Mat, jei scriba trumpai pažymi pav. krito 17 Brolių, ar Riterių, tai jis turi galvoj tiufadus, vėliavų vadus, o "skrupulingi" istorikai ima tą sakinį pažodžiui, ir taip gauname didelį 17 žmonių "mūšį", kaip garsiausi šimtmečio įvykį, kas jau aiškiai kvepia nesąmone. Tuo laiko turnyruose krisdavo daugiau; netgi bulių kautynėse dar 17 šimt. raitų bajorų mėgėjų atliekamuose, neretai žūdavo po kelis per dieną.

Turime juodu ant balto dokumentuotą vieną tokį nesusipratimą. XV amž. šveicarų pėstininkai sumušė Karolio Narsiojo burgundų raitelius prie Granson. Demokratiu būdu skaičiuodami pavieniai užmuštus, jie praneša 7.000 karių kritus. Burgundų scriba, sekdamas nusistovėjusiu riterišku papročiu, pažymi "7 chevaliers", t. y. chevaliers-bannerets — vėliavų vadus. Tas "nesutapimas" taip paveikė Delbrueck'ą, jog jis, nors būdamas vienu žymiausių Viduramžių žinovu, galutinai pasimetė ir nustojo pasitikėjimo visai viduramžių kronikiniams profesijai urmu.

Grįžtant prie Ostro-gotų. Karo akademijose mokoma, jog mobilizacijos atveju galima iš anksto nustatyti kariuomenės dydį, žinant bendrą gyventojų skaičių. Paprastai mobilių tautų skaičius neperdidžiausias: apie 5%. Tuo pat būdu iš kariuomenės dydžio galime, su mažesniu tikslumu, išvesti gyventojų skaičiaus minimumą Ostro-gotų atveju, gauname nemažiau 4.000.000 gyv. tautą. Tikrinant tą skaičių pagal užimamą plotą gyventojų tirštumo vidurkiu, išeina daug daugiau, — apie 8.000.000. Šiaip ar kitaip, tuose rėmose svyruojanti tauta ahais laikais sudarė labai rimtą veiksnį Europos jėgų balanse. Pridėjus gi mūsų Vyčių-gudų nemažesnę kariuomenę ir valstybę, darosi aišku, jog tai galėjo būti pakankama Romos Imperijos griuvimo priežastim.

Jauna talentinga dailininkė Rasa Arbaitė.

JAUNAS TALENTAS SKLEIDŽIASI

Visiems žinoma, kad daugumas vaikų visame pasaulyje mėgsta dainuoti, groti įvairiais muzikos instru-

mentais, šokti, lipdyti ar piešti. Daugelis tai sugeba labai talentingai, bet tik retas savo talentą ugdo, daugumas dingsta. Tačiau negalime nekreipti dėmesio, kai tarp milijonų jaunųjų menininkų regime (labai retai!) "wunderkindus".

Viena iš tokių yra Rasa Arbaitė, architekto E. Arbo ir rašytojos Alės Rūtos jauniausioji duktė. Rasa pradėjo paįsyti ir tapyti, būdama dar 4 metų. Po daugiau nei dešimties įvairių pasirodymų vaikų ir suaugusiųjų parodose ir meno festivaliuose bei konkursuose, kur nekartą laimėjo

mentais, šokti, lipdyti ar piešti. Daugelis tai sugeba labai talentingai, bet tik retas savo talentą ugdo, daugumas dingsta. Tačiau negalime nekreipti dėmesio, kai tarp milijonų jaunųjų menininkų regime (labai retai!) "wunderkindus".

Jei kilnojimo teorijos šalininkų technika rašytume apie Napoleono žygį, išeitų: "Imperinės gvardijos" tauta, pakilusi iš Vakarų, užliejo Rusiją, sudegindama net sostinę. Tačiau tų barbarų valdymas neilgai trūko, taip kad sekančių amžių bėgyje tos tautos pėdsakų Rusijoje neberandame, o vakaruose iš nežinios iškyla nauja valstybė Prancūzijos vardu.

Arba: Lietuviai, ilgą laiką gyvenę prie Baltijos, po antro pasaulinio karo Rytų tautų spaudžiami, pakilo tautų kelionėn, ir dideliais būriais apsigyveno JAV, Australijoje ir kitur. Ankstesnėse gyvenvietėse jų neberandame, ir ten staiga iškyla nauja tauta, — Elte-eserščikai...

O kiek iš tikro išvyko? Gal du procentai, o gal ir mažiau.

Slavų kilmės beišskant, ar atradome tvirtų duomenų?—Anaipol, atidengėme griežtą prieštaraimą. Iš vienos pusės, oficialiai slavai įžengia istorijon didžiosios Bulgarijos laikais. Iš kitos, mūsų kalbotyros analizė įrodė, jog slavai nema-

pirmus prizus ir atžymėjimus, Rasa šiandien užbaigė vaikystės amžių. Jai jau 13 metų, bet kaip dailininkei, — žymiai daugiau. Dėmesys jos talentui toli išėjo iš jos tėvų ir draugų ratelio.

Vėliausią jaunos menininkės darbų parodą gegužės pabaigoje suruošė UCLA psichologijos prof. dr. N. A. Bercel privačioje rezidencijoje, Pacific Palisades (Los Angeles pajūrio priemiestyje) specialus globos komitetas, kurį sudarė Los Angeles Meno Muziejaus direktorius (K. Donahue), UCLA meno fakulteto dekanas ir meno kritikas (dr. R. B. Haas), dar keli kiti meno profesoriai, kritikai ir architektai. Tokių asmenų susidomėjimas parodo nebe vaikiškas simpatijas nebe vaikiškam Rasos Arbaitės talentui.

Šią parodą gausiai lankė amerikiečiai ir kiek lietuvių per dvi dienas. Buvo išstatyta 45 darbai (daugiausiai aliejiniai, akvarelės, kiek grafikos). Tik keli buvo iš ankstyvesnio "jaunystės periodo", gi daugumas tokių, kurių neskirtum nuo suaugusių dailininkų darbų parodos bet kurioje galerijoje ar salone, jei nežinotum dailininkės amžiaus. Visiems žiūrovams Rasos kūryba kėlė pasigėrėjimo ir pasitenkinimo, o jos talentas tikro nusistebėjimo.

Rasa yra tuo tarpu tik vidurinės mokyklos mokinė, tapybos mokosi laisvalaikiais privačiuose kursuose, protarpiais turi individualių pamokų. Be abejo, vėliau ji studijuos meną "iš pagrindų". Šalia tapybos, kiti jos pomėgiai apima skulptūrą, madų piešinius ir literatūrą. Rasai nebereikia linkėti pasisekimo, kuris ją tik per anksti išpaikintų, o vien kantrybės, ištvermės, koncentracijos ir disciplinos įgimto pašaukimo kelyje. (—br.)

Rasa Arbaitė savo "studijoje" Santa Monikoje, Calif.

Rasa Arbaitė prie savo paveikslų.

(Nukelta į 6 psl.)

APIE KAI KURIUOS ANO METO VEIKĖJUS

DR. JONAS ŠLIUPAS

Dr. M.J. Vinikas, Tautinės Tarybos skirtas atstovas Lietuvos reikalams Washingtone, ilgiausia tarnavęs ir vadovavęs, paliuosuotas iš pareigų 1923 metais gr. mėnesį, vėliau per 27 metus buvęs Susivienijimo Lietuvių Amerikoje sekretorium, 1938 metais, Lietuvos Nepriklausomybės 20 metų sukakties proga, savo parašytosios knygos gale pareiškia:

"Platesnis aprašymas darbų Tarybų, fondų, įvairių organizacijų ir pavienių asmenų nuopel-

K.S. KARPIUS

nų gali būti padaryti tik-tai sujungus peržvalgas ir atsiminimus stambesnių vadų tuose darbuose" Jis paduoda visą eilę vardų:

"Dr. Jonas Šliupas, V. F. Jankauskas, Dr. J.J. Bielskis, B. K. Balutis, kun. F. Kemėsis, V.K. Račkauskas, Pijus Nor-kus, A.B. Strimaitis, S. E. Vitalis, K.S. Karpius, kun. A. Milukas, J. Hertmanavičius, K. Krušinskas, V. Ambrazevičius, adv. F. J. Bagočius, Dr. K. Drangelis, adv. Jonas Bagdžiūnas, vysk. P. Bučys, adv. B. Mastauskas, Jonas Liūtas, Stasys Gegužis, P. Bajoras, kun. Jakaitis, J. Elijošius, adv. J.P. Uvickas, Dr. A. Zimontas ir daugelis kitų. Iš tų dalyvių tarpo jau išsiskyrė amžinai keli uoliausi darbuotojai: P. Mikolainis, J.O. Širvydas, kun. Jonas Žilius, inž. Tomas Norus, adv. J. Kodis, Dr. E. G. Klimas ir kiti".

Nuo tų 1938 metų pridedu, kad su pačiu Dr. Viniku amžinatvėn nukeliavo didelė dauguma jo paminėtų, liko vos keletas.

Dr. Vinikas toli ne visus įvardino, bet tai būtų sunku ir padaryti. Nepaminėta ir mirusių eilės, ir dar gyvų esančių. Daug tų vardų esu suminėjęs savo pirmesniuose aprašymuose.

Gyvyjų tarpe, ir taip pat jau mirusių, žinomi vardai, čia nepaminėti ir dėl to, kad jie į darbą įsijungė vėliau. Tarnavę kariuomenėje, tik pabaigoje 1918 metų sugrįžo (kurie sugrįžo). Jie stėjo dirbti visa tai, kas sekė po Nepriklausomybės paskelbimo. Daugelis jų buvę perėjau ni tada, II karo laiku plačiai darbavęsi, veikloje dalyvauja iki šiai dienai.

(M.J. Vinikas, gimęs 1884 m., Strazdų k., Rūdaminos val., atvyko 1901 m. 17 metų berniokas. Čia mokėsi, darbavosi

tautinėje srovėje, iki buvo pašauktas Lietuvos tarnybon į Washingtoną. Ten, pasinaudodamas proga, universitete įgijo filosofijos daktarą.)

DR. JONAS ŠLIUPAS

I Pasauliniam Karui pasaulį sukrėtus ir Lietuvos laisvinimo minčiai kilus, darbams kurie sekė išeivijoje pačioje viršūnėje radosi keletas, kurie jau buvo vadai dviem prasmėmis: savo srovės ir iškilusių darbų Lietuvos naudai.

Greta jų, tų veteranų atsirado ir naujokų, kurie visi stėjo dirbti bendram tikslui.

Eilėje pačių ankstyvųjų išeivijos gyvenime pasireiškusių pats vaizdingiausias buvo Jonas Šliupas -- vaizdingiausias keletu savybių: kaip asmuo, imponuojantis, petingas, stiprios išvaizdos, komanduojančio išraiškos ir balso.

Kaip veikėjas: mokėsis Rusijos universitetuose, pasiūlytas nuo areštų, išvykęs į Prūsiją 1883 metais, buvo Dr. Basanavičiaus pakviestas redaguoti Aušrai. Vokietų valdžios spaudžiamas, 1884 metais atvyko į Ameriką ir čia laisvose sąlygose pradėjo veiklą, dar negausioje išeivijoje, tik kai kur susimetusioje didesniais kiekiais, kurių tarpe būdavo vienas-kitas apsišvietęs.

1885 metais New York'e su būreliu pritarėjų ima leisti laikraštuką "Lietuviškas Balsas". Metu vėliau, su redakcijoje susirinkusių būreliu nutaria įsteigti "Susivienijimą Visų Lietuvių Amerikoje", lietuvių suartinimui, tautiskam susipratimui kelti. (Tas Susivienijimas tačiau neišsilaikė; tą patį rudenį katalikų būrys įsteigė savo "Susivienijimą", kuris turėjo būti dviasikijos vadovybė; jis tęsėsi iki 1901 metų ir tada skilus į tautišką ir katalikišką, abu gyvuoją po šiai dienai).

Kita Jono Šliupo ypaty-

J. JUODIS

Vilnius - karalių miestas (tempera)

IŠ KUR SLAVAI...

(Atkelta iš 5 psl.)

žiau 2,000 metų atgal buvo su mumis ilgais amžiais, o gal tūkstantmečiais, artimam kontakte. Tarp tų dviejų teigimų reikia pasirinkti, kompromisas čia neįmanomas. Proistorės modėriųjų žinovų, kaip E. S. Gautier tvirtinimas, jog Ukrainoj klestėjusi kelis amžius prieš Kristų organizuota valstybė, sutampa su praėjusių metų sensacingu archeologijos radiniu Jugoslavijoje. Tie kasinėjimai, kuriuose dalyvauja ir mūsų mokslininkė M. Gimbutienė, gali atskleisti visai naują lapą Europos pro-istorijoje, nes pirmomis žiniomis, iškasenos siekia net 8,000 metų atgal, ir tuo būdu tęktų perrašyti visą civilizacijų pirmenybių tvarką. Kol kas reikia pasitenkinti laikina hipoteze, jog Persų-Slavų-Baltų komplekse slavai vaidina tarpinio veiksnio rolę. Jų provalstybės išsiplėtimas iki Aralo stepių, Medų teritorijoje, yra vienintelis paaiškinimas mūsų įtakos tocharų bei sanskritų kalboms, kurios sudaro galinę mūsų spinduliavimo ribą Rytuose.

Tik dėl slav bei mir slavų vartotų priesagų tenka įterpti kalbinę pastabėlę; jų dabar vartojamos prasmės yra antrinės. Slav reikia kildinti ne iš šloves, o iš "sauluvos, spinduliai v i m o. žinome, jog prieš Kristų toje valstybėje buvo Saulės karalių dinastijos, ir jų karūnos taip pat nukaltos saulės spindulių pavidalu. Ta prasmė patvirtinama mir variantu, kuris reiškia irgi ne taiką, o šviesą. Dabartinis Persijos šachas Reza Pahlevi vainikavimo proga pasirinko "Aryamir" titulą. Persuose tai tebereiškia: Arijų šviesa. Mūsų kalba betgi dar atmena pirmąsytę mir prasmę žodyje mirgėti-blykčioti.

Užsiminus apie karūnas, istorinė etika liepia pažymėti Olbijos (mūsų Gintaro kelio uosto) kasinėjimuose rastą dar carų laikais Saitavarnio auksinę persų Tiarą, nuostabiai aukšto meno šedevrą. Jinai buvo patalpinta Hermitažo muziejun, ir tam tikros mokslinės srovės bematant apšaukta "padirbta".

Gerdonis tačiau savo gotų istorijoje nurodo, jog jų valstybė yra tiesioginis Persų Imperijos tęsinys. Buvo me minėję, jog pilkalniai mus nuveda iš Pabaltės Persijon. Jos anų laikų sostinės vardas Persepolis. O spėkite kokia tvirtovė Žemaitijoje buvo daugumos Wegeberichtų galutiniu tikslu? — Parsipilis.

Tebūnie tai paskutinė Parto strėlė.

bė: laisvamanybės platinimas. Radęs čia lietuvių priklausančius lenkų parapijose, vedančius lenkes, nors padėjo tada buvusiam keletu kunigų skaičiui skirti lietuvių nuo lenkų, steigti savas parapijas ir statyti bažnyčias, bet kunigai jo nepakentė dėl jo laisvamanybės.

Laisvamanybė buvo jo gyvenimo bene antras svarbiausias tikslas. Kai 1891 metais Jonas Šliupas Baltimorėje išėjo medicinos mokslą ir tapo daktaru, jis gausėjančioje išeivijoje buvo jau išgarsėjęs kaip "pabaisa": katalikės lietuvių motinos savo vaikus bauginavo: "Jeigu nebūsi geras, atiduosiu tavę Šliupui!"

Po 1893 metais išleistos Simano Daukanto dviejų tomų Lietuvos istorijos, naujo šimtmečio pradžioje Dr. Jonas Šliupas patiekė 1904 metais savo triušo vaisių, irgi dviejų tomų "Lietuvių Tauta senovėje ir šiandien". Jis parašė ir kitas knygas. Karo pradžioje išleido angliškai "Lithuana in Retrospect and Prospect", o 1918 metais, būdamas Švedijoje, kur dalyvavo konferencijoje su Lietuvos veikėjais, ten išspausdino 88 puslapių didumo antrą anglišką rankvedį, "Essay on the Past, Present and Future Lithuania".

Dar daugiau: Dr. Šliupas buvo ir vienas įsteigėjų Lietuvių Socialistų partijos Amerikoje. Kokiams galams jis socialistų partiją steigė? Vos po kelių trumpų metų tapo vienas atkakliausių kovotojų prieš socialistus ir socializmą...

Ar jis būtų pasilikęs socialistu, jeigu ne šitas reiškinys, sunku išspėti: Prasidėjus 1904 metų judėjimui Rusijoje ir 1905 metų revoliucijai, čia rinkęs aukas, susivaržė su kitais savo vienminčiais socialistais dėl aukų dalinimo Lietuvoje veikusioms grupėms. Kai 1905 metais atvyko čia socialrevoliucionierius P. Grigaitis ir kiti monopolijų langų daužytojai, Šliupas galutinai nuėjo socializmas, pasidarė jų atkakliausiu priešu ir tuo pat virto tautinės srovės veikėju ir vadu.

Kaip iškalbus asmuo į savo prakalbas sutraukdavo minias klausytojų.

Iki 1915 metų leido žurnalą "Laisvoji Mintis", laisvamanybei platininti. Už tai ir tapo dviasikijos labiausiai nepakenčiamu iki pat savo gyvenimo galo.

Nežinau, ar pasigirti ar apgailėti: esu vienas tų, kuriam neteko girdėti ne vienos Šliupo kalbos ta jo mėgiama tema (nors Amerikon atvykau 1909 m.), kuo jis sukėlė išeivijoje tą nesugyvenimą.

Susipažinau su Dr. Šliupu ir pirmutines jo kalbas girdėjau karo pradžioje, Lietuvos laisvinimo temomis. Šliupas tada stovėjo neginčijamai tautinės srovės veikėjų viršūnėje, visada renkamas pirmininku, kur reikėjo už Lietuvą žodį tarti. Tas nereiškia, kad nebuvo kitų veikėjų, bet jie mieliai dirbo kartu, ir tas buvo įrodymu atidavimo Šliupui prideramos pagarbos.

Dėl to, žinoma, tautinei srovei prisidėjo susikirsti su katalikais veikloje visais tais atvejais, apie kuriuos jau esu paminėjęs.

TRYŠ BIOGRAFIJOS?

Po karo išvykęs Lietuvon gyventi, vėliau atsilankęs Amerikoje, dr. Šliupas žinodamas apie komunistų šėlimą, pradėjo siūlyti komunistams važiuoti į Rusiją, jis užmokės jiems kelionę -- tikrindamas, kad pabuvę Sovietų "rojuje", jie išgytų nuo tos

paikystės. Norinčių važiuoti neatsirado.

Kadangi dr. Šliupas jau miręs, pradėta rūpintis išleidimu jo biografijos. Pirmiausia pasiūkio aukas rinkti tam tikslui Chicagoje socialistai.

Neseniai teko girdėti, kad Kaune ruošia spaudai dr. Šliupo biografiją V.K. Račkauskas, buvęs "Laisvosios Minties" bendradarbis, ir "Tėvynės" redaktorius, po karo grįžęs Lietuvą, ten prisitaikęs prie dabartinės santvarkos.

Kokia ta biografija bus apie Šliupą, nesunku įsivaizduoti...

Čia kai kurie tautinės srovės veikėjai renka medžiagą Šliupo biografijai. Ši, be abejo, bus visai kitokia.

(Jonas Šliupas gimė 1861 metais vas. 2 d., Rakandžių k., Gruzdžių val. Mirė tremtyje Berlyne 1944 metais, lapk. 6 d. Jo žmona atvežė jo pelenus, jie palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse Chicagoje).

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JĖROS
PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE
JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros pliažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Atidaroma vasarą, nuo BIRŽELIO 22 D iki RUGSĖJO MĖN. 15 D. ir jau DABAR priimami užsakymai.

Kreiptis: DR. ED. JANSONAS, 15 ROSEDALE ST., BOSTON, MASS. 02124. TEL. 288-5999, o po BIRŽELIO 22 D. tiesiai į vilą AUDRONĖ — CAPE COD, MASS., MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

• Burmistras Carl B. Stokes sutiko būti garbės pirmininku Liepos 4 d. ruošiamam Laisvės Festivaly. Festivalis, kaip ir kiekvienais metais, įvyks liepos 4 d. Edgewater Park.

Liepos 4 šventės ir savaitgalio proga gyventojai prašomi iškabinti vėliavas.

• Ralph J. Perk, Tautybių Sąjūdžio pirmininkas ir Cuyahogos apskrities kontrolierius, ALT sukvietame susirinkime padarė informacinį pranešimą apie pasirengimus Pavergtų Tautų Savaitei, Gražinos Kudukienės buvo apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės 50 m. sukakties ženklų.

PAVERGTŲ TAUTŲ MANIFESTACIJA LIEPOS 18 D.

Artėja Pavergtų Tautų Savaitė — jos minėjimas Clevelande rengiamas miesto centre, Public Square, panašiai kaip praeitą vasarą, bet daug platesniu mastu ir programa. Tai įvyks ketvirtadienio vakare, liepos 18 d.

Pavergtų Tautų manifestacijai vadovaus Clevelando Tautybių Sąjūdis.

Pagrindiniu kalbėtoju pakviestas plačiai žinomas slovėnų tautybės senatorius Frank J. Laushe.

Organizacijos dalyvaus su savo vėliavomis. Moterys kviečiamos rengtis tautiniais rūbais.

Pasirodys pavergtų tautų jungtinis choras.

SVEČIAS IS AUSTRALIJOS

Clevelande pas savo giminės viešėjo iš Australijos atskridęs Adelaidės lietuvių veikėjas Vladas Dumčius. Nors jo atostogos asmeniškai pobūdžio, tačiau kaip veiklus LB Adelaidėje narį, besisvečiuodamas atlieka ir kitą misiją: renka lietuvių liaudies meno eksponatus tautos praeities re-

Lietuviams gerai pažįstama JAV kongreso atstovė Frances P. Bolton buvo viena iš keturių asmenų, gavusi 1968 m. LaFayette ordino atžymėjimą vadinamą Freedom Award. Atžymėjimai suteikiami išskiliams kovotojams prieš komunizmą. Kiti tą atžymėjimą gavę yra ats. gen. Jacob L. Devers (nuotraukoje), gen. Nathan F. Twining, buv. JAV gen. štabo virš. ir Charles Lucet, Prancūzijos ambasadorius prie JAV vyriausybės.

likvijas, kultūrinius dalykus Adelaidėje įsteigtam Lietuvių Kultūros muziejui.

Svečias nusiskundžia: muziejų įkūrė, Adelaidės kultūrinių įstaigų direkcija lietuvių muziejų pripažino, tačiau mažai turime ką parodyti.

Vladas Dumčius džiaugėsi patekęs į Clevelandą, kur rado daug su Lietuvos istorija susijusių dalykų: čia palaidotas Nepriklausomybės Akto signataras Lietuvos Prezidentas Antanas Smetona, Karo Muziejaus Kaune globotojas gen. Vladas Nagevičius ir kt. Čia Lietuvių Kultūriniam Darželyje stovi paminklai kitam Nepriklausomybės signatarui, Dr. Jonui Basanavičiui, paminklai Dr. Vincui Kudirkai ir poetui Maironiui. Čia svečias rado Čiurlionio Ansamblio namus.

Čia rado seną, patriotinį lietuvių laikraštį Dirvą; dvi lietuvių parapijas ir daugybę kitų organizacijų.

Nuvažiuo svečią į Knollwood Mauzoliejų, kur jis

padėjo gėlių nuo Adelaidės lietuvių prie Prezidento Smetonos karsto. Aplankė p. Smetoniene, gavo keletą eksponatų ir nuotraukų.

Adelaidės lietuvių kultūros muziejų remia PLB pirm. Juozas J. Bačiūnas.

Mane įgaliojo priimti eksponatus iš clevelandiečių. Pageidaujama, dalykai, liečią mūsų tautos reikalus. Muziejuje bus įrengta skyriai visiems trims Lietuvos prezidentams.

K. S. Karpus

• Marytė Gailiūšytė Lavalio universitete, Quebecke, gavo magistrės laipsnį iš prancūzų kalbos su pažymiu cum laude (100). Ji gerai pažymiais yra baigusi vieną iš Clevelando universitetų ir gilino studijas trejus metus Sorbonos universitete Paryžiuje. Be to, ji yra baigusi konservatoriją — piano klasę. M. Gailiūšytė jau yra priėmusi pasiūlymą dėstyti katalikų universitete Clevelande. Ji aktyviai dalyvavo lietuvių studentų veikloje.

• Severance Center — didžiuliam prekybos centre, antradienį, birželio 18 d., 7 val. vak. prasideda koncertai, kurie vyks pastato vidury, fontanų rajone. Ir visa tai nemokamai!

Koncertų metu pasirodys įžymios radijo ir televizijos žvaigždės, kaip Gene Krupa, Joi Lansing ir kt. Be to, į programą įtraukti The Rhythm Kings, Teen Swing choras ir visa eilė kitų.

Koncertai tęsis iki rugpiūčio 20 d.

MERGAICIŲ STOVYKLA DAINAVOJ

Tautiniam jaunimo auklėjimui vasaros stovyklos yra labai reikšmingos. Jau eilę metų tokias stovyklas mergaitėms organizuoja ir joms sėkmingai vadovauja Nek. Pras. seserys.

Šios vasaros mergaičių stovykla Dainavoje įvyks liepos 14-28 dienomis. Į stovyklą priimamos lietuvių kilmės mergaitės nuo 7 iki 16 metų amžiaus.

Registracijos ir informacijos reikalais Clevelande kreiptis pas J. Kliorienę — 1543 Holmden Rd., So. Euclid, Ohio 44121, telefonas: 291-3607.

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

PARDUODAMAS NAMAS

2-jų šeimų namas Euclid mieste — netoli Euclid gatvės, po 5 kambarius kiekvienam bute, 2 garo pečiai, 2 automobilių garažas, visai geram stovyje. \$18,900.

SIRVAITIS

Wm. T. Byrne Real Estate, Inc.

Namai — KE 1-4080; įstaiga — MU 1-6100

(69-71)

TIK TIKRIEMS PIRKĖJAMS!

SAVININKAI PARDUODA SKLYPĄ

10,452 kv. pėdų, Brasil Rd. — į šiaurę nuo Lake Shore Blvd. Prie Naujos parapijos ir mokyklos. Tel. KE 1-4824.

(67-69)

HELP WANTED MALE

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN MILLWRIGHTS

Must hold journeyman's Card or have sufficient experience to qualify for U.A.W. Journeyman's Card. Steady work for qualified men. APPLY PERSONNEL OFFICE DETROIT STEEL PRODUCTS 6000 CANIFF DETROIT, MICH. 48212

(69-71)

WANTED 1ST CLASS CENTERLESS GRINDERS

Set up and operate. All Shifts. Steady work. Top rate. All fringe benefits. Apply 9 A.M. to 11 A.M. LINK CENTERLESS GRINDING 10020 Capital, Oak Park, Mich. (69-75)

WANTED AT ONCE 1ST CLASS SKILLED MEN VERTICAL MILL HANDS LATHE HANDS

Must be able to set up work from Blue Prints. Steady work. Overtime. Apply in Person. STEEL CORPORATION 18824 Mt. Elliot Detroit, Mich. (60-69)

EXPERIENCED PLASTIC EXTRUSION SET UP MEN and EXPERIENCED PLASTIC INJECTION SET UP MEN.

Must be experienced in Colored Vinyl. For all shifts. Steady work. Fringe benefits. Send resume to HOWELL INDUSTRIES 1560 E. Milwaukee, Detroit, Mich. (67-86)

PRADEDANT ANTRADIENIU, BIRŽELIO 18 D., 7 VAL. VAK.

SEVERANCE CENTER

VASAROS KONCERTAI NEMOKAMAI kiekvieną savaitę iki rugpiūčio 20

The Sweetest Sounds

Severance Center Fountain Concerts

severancecenter

70 iškilų krautuvų prie Mayfield & Taylor Roads, Cleveland Heights.

Nuo pirmadienio iki penktadienio iki 9:30 val. vak. Šeštad. iki 6 val. vak.

Vaistinės, restoranai ir pasilinksminimui vietos atdaros sekmadieniais.

DRIVERS

SEMI FOR CITY DELIVERY

and

OVER ROAD DRIVERS

Union wages & fringe benefits.

Apply Mon. thru Friday

8:30 A.M. or 1:30 P.M.

REA EXPRESS

2500 Newark Detroit, Mich. (62-69)

1ST CLASS SKILLED GRINDERS

Hyprolop—1st, 2d, 3d shifts

O.D. Grinders—1st, 2nd, 3rd shifts

I.D. Grinders—2nd and 3rd shifts

Inspectors—1st shift

Must have job shop experience also

Shipping & Receiving—1st & 2d shift

Steady work. Top wages & fringe

benefits. Call Mr. Toth for an ap-

pointment — 621-4363.

Universal Grinding Corp.

2200 Scranton Rd.

Cleveland, Ohio 44113

(63-69)

MACHINE OPERATORS

MILLS

SHEET METAL

SAW SET UP

WELDERS

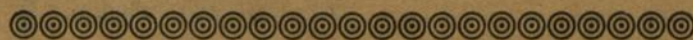
Expanding subsidiary of national company requires experienced personnel in Oak Park and Redford areas. Top rates, with overtime, excellent fringe benefits. Call Mr. Grubbe, THE GROVER CO.

313 — 532-4104

(63-69)

M/F HELP

PUBLIC HEALTH NURSE—Generalized program in city of 6,000, central Wisconsin. Generous salary, auto allowance, liberal fringe benefits. Eligibility for Wisconsin registration and P.H.N. certification required. Contact Waupun Health Dept., 201 E. Main St., Waupun, Wis. (64-73)

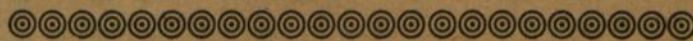

ANTANAS STRAZDAS

Paprastas kaimo katalikų kunigas. Pluoštas dokumentų. Knygą parašė Vincas Maciūnas.

Popieriaus viršelės. Kaina \$2.00.

Gaunama Dirvoje, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103. Arba pas leidėją — J. J. Bachunas, Tabor Farm, Sodus, Mich. 49126.

Svečias iš Australijos Vladas Dumčius (dešinėje) aplanko Čiurlionio Ansamblio vadovą A. Mikulskį ir ponį.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

PROFESSIONAL FOOTBALL (SOCCER)

JUNE 19th — 8 PM
Cleveland vs. Boston
at the Stadium

STUDENTS TICKETS \$1.00
BLEACHER SEATS \$1.00
ALL LOWER SEATS \$3.00

Tickets on sale at the Stadium or Richman Bros.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

Clevelande vykusio Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos suvažiavimo grupė dalyvių klausosi pranešimų.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Inž. Bronius Nemickas, New Jersey valstijoje vykdomų hidrologinių tyrinėjimų vadovas, komandiruotas į JAV Geologinės Tarnybos (Department of Interior) sukviestą tarnybinių konferencijų, kuri vyksta Denveryje (Colorado sostinėje) nuo š. m. birželio 10 d. ligi 22 d.

Konferencijoje nagrinėjami geologinių tyrinėjimų rezultatai ir jiems skelbti suvienodinimo būdai.

• V. Vokietijoje įsisteigę Lietuvių Žurnalistų Sąjungos skyrius. Valdyba išrinkta korespondenciniu būdu. Rinkimus pravedė skyriaus narys Jonas Čekauskas. Dauguma balsų buvo išrinkti S. Vykintas — pirmininkas, A. Palavinskas — sekretorius ir V. Čekauskienė — išdininkė. Skyriaus valdyba numato šią vasarą sukviesti visuotinių skyriaus narių susirinkimą Huettenfelde, "Romuvoje".

A + A

VYTAUTUI RAULINAIČIUI

tragiškai žuvus, jo broliui ZIGMUI su

žmona nuoširdžią užuojautą reiškia

Halina ir Jurgis
Montvilai

A. A.

VYTAUTUI RAULINAIČIUI

tragiškai žuvus, žmonai ALDONAI, Mamytei, vaikams INGRIDAI ir ANDRIUI, broliui ZIGMUI ir šeimai gilią užuojautą reiškia

Irena ir Andrius Kuprevičiai

MONIKAI ir MYKOLUI SLAPŠIAMS

mirus, MARYTEI MARCINKEVIČIENEI, šeimai ir artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą

Gr. ir R. Pauliukoniai

MONIKAI ir MYKOLUI SLAPŠIAMS

tragiškai žuvus, jos Motinai, broliui ANTANUI, seseriai MARIJAI su šeima ir kitiems artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą

Irena ir Andrius Kuprevičiai

JUZEI NYKŠTĖNIENEI

mirus, sūnui VINCUI, jo šeimai ir visiems artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą

Šv. Kazimiero Lituanistinės
Mokyklos Tėvų Komitetas

Mielam Kolegai

A. A.

ANTANUI SODAIČIUI

mirus, reiškiau nuoširdžią ir gilią užuojautą Poniai, jo šeimai ir artimiesiems

Stepas Vykintas ir šeima

BERTULIO PIANO STUDIJOS MOKINIŲ PASIRODYMAS

Piano skambinimo besimokinančių lietuvių skaičius Chicagoje yra didžiausias už bet kurią kitą JAV lietuvių apgyventą miestą. Galima drąsiai sakyti, jog skaičius prašoka net Kauno Konservatorijos laikus.

Štai, kiek Chicagoje yra man žinomų piano studijų: prof. Vl. Jakubėno, komp. D. Lapinsko, A. Nako, M. Motiekaitio, A. Giedraičio ir J. Bertulio, kurio mokslo metus užbaigiant buvo viešas pasirodymas ir kuriame teko asmeniškai dalyvauti, stebėti.

Be čia išvardintų, yra dar ir kitų piano studijų, kurios nerengia viešų užbaigtųjų, t.y.: komp. J. Strolis, pianistės Prapuolenytės, pianistės Mitchel. Pianistė šokėja Ir. Veleckaitė piano studiją jungia su baleto studijos pasirodymu. Dar yra A. Skridulio piano stud., ir gal dar surastume daugiau. Visose studijose besimokinančių bus virš 150! O be to, juk daugelis iš lietuvių mokosi įv. konservatorijose arba gimnazijose. Tas rodo puikių pavyzdį, jog lietuviai savo vaikams duoda progos ir muzikos mokytis. Iš to skaičiaus jau esame sulaukę iškilių pianistų, kurie atliko viešus koncertus, pav.: M. Motiekaitis, M. Drunga, A. Vasaitis, R. Lampsatytė ir daug kitų žadančių pianistų.

Šį pavasarį pirmąjį mokinių pasirodymą surengė D. Lapinskas, po to sekė J. Bertulis. Be abejo, pasirodys ir kitos studijos.

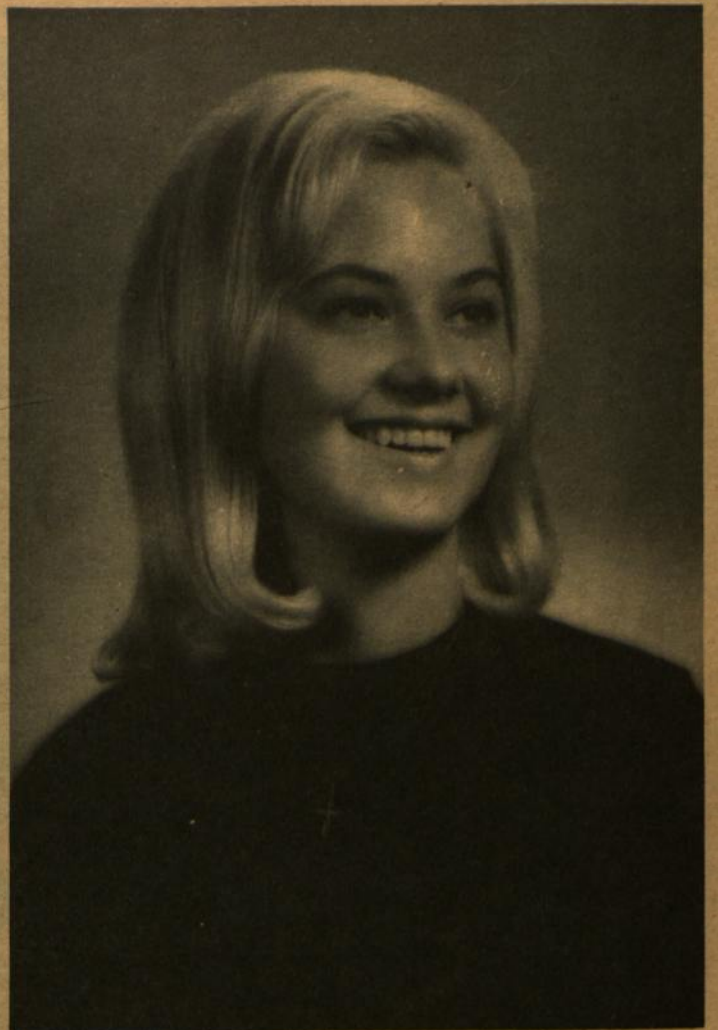
Labai įdomu sekti tokiuose pasirodymuose pasireiškiančią metodiką: vieni mokytojai daugiausiai kreipia dėmesio į techninę pusę. Kiti — į atliekamo kūrinių muzikinį atlikimą. Kiti — nepaprastai reikalauja ritminio aiškumo. Kiti — griežčiausiai reikalauja, kad mokinytasyklingai laikytų ranką ir siektų pirštų laisvą judesį.

Skirtingo turinio ir programos: vienos studijos mokiniai atlieka išimtinai svetimųjų kompozitorių kūrinius; kitos įterpia vieno kito lietuvių kūrėjo veikaliuką; kitos gi, kaip J. Bertulio mokiniai, iš 14 atliko net 11 mūsiškių kūrinių. Bet, greta to, buvo skambinama: Chopino, Liszto, Paderewskio, Kacheturiano, Rachmaninovo, Beethoveno ir kt. Ir nieko blogo neįvyko, kai greta lietuviškų kūrinių buvo naudojami ir pasaulinio masto genijų kūriniai. Suprantama, J. Bertulis savo mokiniams galėję duoti tiek daug lietuviškų kūrinių, dėl to, kad jo studijoje yra 100% lietuviukai.

J. Bertulis, mokytojas įvairiose bendrojo lavinimo mokyklose, taipgi ir specialiose mokyklose bei savo studijose jau virš 50 metų, turi savo linkmę. Kaip matome iš programos, jis stengiasi mokinius lavinti ne tiek technikoje, kiek auklėti tautinėje

dvasioje, duodant savųjų autorių kūrinius. Tuo jis supažindina su savųjų liaudies dainų melodijomis įvairiose formose, ir tuo pačiu skiepija meilę mūsų dainoms. Kaip prityręs pedagogas, J.B. nusivokia, jog iš tų jaunuolių vargu ar išeis koncertantai pianistai, arba piano mokytojai, bet jis siekia, kad mokiniai pamėgtų piano muziką, kad tuo arčiau susipažintų su savųjų ir svetimųjų kūrėjų veikalais. Todėl J.B. studijos pasirodymuose labai daug veikalų skambinama 4 ar 6 rankom, o didesni veikalai — net 8. Kol tą visą paruošia, mokiniai turi įtemptai dirbti ne vien pavieniai, bet ir krūvoje. Tuo jie ne tik lavinasi, bet ir lenktyniauja. Toks išpūdis išklausius J.B. studijos programą. Taip besidarbuodamas, yra išauklėjęs jau gerokaipazengusių pianistų, kurie pagal savo pajėgumą gali drąsiai stoti viešumon. Iš tokių pasireiškė: L. Jadviršytė, D. Siliūnaitė, N. Spurgytė, D. Stelmokaitė ir S. Griganavičius. (Pastarasis turi gražią techniką, bet nepaprastai nervuotas). Jie visi skambina gana sunkokius dalykus.

Šios studijos koncerto didysis vainikas buvo komp. J. Bertulio simfoninė poema Lietuvos Nepriklausomybės Atkūrimo 50 metų sukakčiai atžymėti: "Lietuvos Nepriklausomybės Muzikinė Epopėja". Atliko dviem fortepijonais, 8 rankom, pačiam autoriui diriguojant. Kūrinys ilgas, susideda iš 4 pagrindinių dalių. Į instrumentavus simfoniniam orkestrui būtų įdomus įnašas į mūsų simfoninės muzikos aruodą. Nežinant, kad veikalas išdalintas keturiems skambintojams, — yra gero-

Laima Nainytė, Gintaro baltaus debutantė, studijuoja Loylos universitete tarptautinę teisę ir prancūzų kalbą. Lietuviškoje veikloje daugiausiai reiškiasi pas ateitininkus, eidama įvairias pareigas valdyboje. Putnamo mergaičių stovykloje ir Dainavoje mergaitėms yra dėsčiusi lietuvių literatūrą ir dalyvavo tautinių šokių grupėse. Jos tėvai inž. Bronius ir Bronė Nainiai gyvena Chicagoje.

kai sunkus. Vienok ketveriukė: L. Jadviršytė, N. Spurgytė, R. ir S. Griganavičiai, buvo gerai paruošti ir atliko dariniai. Autorius, prieš pradedant, auditorijai pranešė kūrinio mintis.

Komp. D. Lapinskas savo studijos pasirodymą pavadė Mozarto kūrybai, tam priderindamas ir sceną. M. Motiekaitis pernai į savo studijos pasirodymą įjungė IR Iz. Motiekaitienės dainavimo studijos mokinius. Prof. V. Jakubėnas laikosi griežtai akademinės tvarkos.

Malonu, kad mūsų žymieji piano mokytojai sudaro neginėtinai rimtą Kolegiją. Juos visus sujungus susidarytų nemaža mokymo įstaiga.

J. Žilevičius

LIETUVIŲ BENDRUOMENINIAI RŪPESČIAI TORONTE

Lietuvių Bendruomenės Toronto apylinkės naujai išrinktoji taryba ir organizacijų atstovai birželio 5 d. susirinkę lietuvių Namuose išklaušė jai vadovaujančių asmenų pranešimų, išsirin-ko ateinantiems veiklos metams valdybą, revizijos komisiją ir aptarė artimoj ateity išskylančius reikalus.

Susirinkimui vesti buvo sudarytas prezidiumas, į kurį įėjo pirmininku K. Batūra ir sekretorium J. Čeponkutė. Pranešimus apie apylinkės veiklą padarė pirmininkas adv. G. Balčiūnas, išdininkas B. Saplys ir revizijos komisijos vardu — M. Abromaitis. Išpranešimų išryškėjo, kad valdyba, kiek jai sąlygos leido, dirbo. Jeigu imsim vien tik posėdžius, kurių jina turėjo savo veiklos kadencijoje 17, yra ženklas, kad valdyba mūsų bendruomeninių reikalų nebuvo palaidojusi ir jais rūpinosi kiek tai buvo įmanoma. Kartu su šeštadienine mokykla suruošė motinos dienos minėjimą. Dalyvavo

prie miesto rotušės tautybų pasirodyme. Kana- dos šimtmečio sukakties proga didžiulėse Kingsway patalpose buvo suruoštas parengimas, kuriame dalyvavo miesto meras Denison su poniu ir daugelis kitų aukštųjų svečių. Pagal patalpų dydį svečių galėjo būti daugiau. Čia susikirto mūsų bendruomeniniai reikalai su ateitininkų tuo pačiu metu ruošiamais šokiais Prisikėlimo parapijos salėje. Viskas būtų buvę gerai, tik apgailėtina, kad pajamos nepajėgė išlyginti išlaidų ir tokiu būdu susidarė nuostolis. Tačiau, kaip matyt, bendruomenė iš to nedarė toli einančių išvadų ir ateinčiai norėdama užsitikrinti ateitininkų palankumą paskyrė jiems 100 dol. pašalpą. Toks bendruomenės dėmesys ateitininkų atžvilgiu, žinant jos kuklias, daugiausiai iš solidarumo mokesčio sudarytas pajamas, manytina, visuomenės bus tinkamai suprastas ir įvertintas.

Šiais kovos metais val-

dyba yra nutarusi pastatyti lietuvių kapinėse paminklą, kuriuo būtų išreikiama Lietuvos laisvės siekliai ir kartu pagerbiami už tuos idealus kovojusieji mūsų tėvynainiai. Projektą buvo gauta 24. Komisija premijavo arch. A. Kulpavičiaus išreiktą idėją. Tačiau pačio projekto buvo atsisakyta. Toji pati komisija priėmė arch. V. Liačo projektą, kurį visi galėjo matyti gegužės pastarąjį sekmadienį lankymo dieną kapinėse.

LB apylinkės valdyba ir revizijos komisija buvo renkama slapto balsavimu. Į valdybą išrinkta: G. Balčiūnas, Br. Saplys, kun. P. Ažubalis, L. Švėgždaitė, P. Butėnas, dr. St. Pacevičius ir J. Čeponkutė.

Revizijos komisijon — M. Abromaitis, V. Streitas ir I. Žemaitienė.

Kaip paprastai, Lietuvių Diena visuomet būdavo ruošinama rugsėjo pradžioj ilgąjį savaitgalį. Tačiau dėl įvykstančio tuo metu Pasaulio Lietuvių Seimo New Yorke Lietuvių Diena šiais metais yra nukeliama į spalio 26 d. Tam tikslui yra paimta erdvios Kingsway patalpos. Pagaudauta, kad į programos išpildymą būtų įjungta ko daugiausiai jaunimo.

Einamuose reikaluose buvo keliama Varpo choro, Gintaro, Hamiltono Gyvatario vykimui į Europą ir kiti klausimai. J.R. Simanavičius kiek plačiau palietė Pabaltiečių savaitės reikalus Toronte. Savaitės begyje, pradedant birželio 7-ja, yra numatomi dideli pasirodymai. Birželio 14 d. 8 val. vak. Ryersono politechnikos instituto auditorijoje (Gerfard St. E) įvyko Baltijos tautų Nepriklausomybės penkdešimtmečio minėjimas ir Sibiro tremtinių atminimas. Miesto burmistras paskelbė nuo birželio 10-16 d. Pabaltiečių savaitę.

(pb)